

Tuhkaa jo syntyessään? Kirjailijoiden tuottama sosiaalisen median aineisto ja sen arkistointi

Laura Salmi

Sivuaineen tutkielma

Folkloristiikka, Arkistoalan ja
asiakirjahallinnan
maisteriopinnot

Historian, kulttuurin ja taiteiden
tutkimuksen laitos

Turun yliopisto

Kesäkuu 2017

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos/Humanistinen tiedekunta

SALMI, LAURA: Tuhkaa jo syntyessään? Kirjailijoiden tuottama sosiaalisen median aineisto ja sen arkistointi

Sivuaineen tutkielma, 43 s.

Folkloristiiikka, Arkistoalan ja asiakirjahallinnan maisteriopinnot

Kesäkuu 2017

Sivuaineen tutkielman aiheena on kirjailijoiden tuottama sosiaalisen median aineisto ja sen arkistointi. Kirjailijoiden aineistoja on tallennettu pitkään manuaalisessa muodossa esimerkiksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon. Digitalisaation myötä kirjailijoiden aineistoja syntyy yhä enemmän sähköisessä muodossa esimerkiksi sosiaalisen median palveluihin. Tutkimusaineistona käytän usean suomalaikirjailijan yhteisblogia *Alaston kirjailija!*, joka käsittelee kirjailijan työtä eri näkökulmista. Tutkin kontekstuaalisoin luennan avulla, minkälaisia aiheita kirjailijat käsittelevät blogissa ja onko tietoa selkeää, joka tulisi arkistoida. Tarkastelen arkistointia erityisesti arkistoinstituution näkökulmasta ja esittelen sähköisen arkistoinnin nykytilaa Suomessa. Pohdin myös, minkälaisia oikeudellisia ja eettisiä kysymyksiä sähköiseen arkistointiin liittyy etenkin sosiaalisen median aineistoissa.

Kirjailijablogit kertovat nykykirjailijoiden ammatista, roolista yhteiskunnassa sekä laajemmin kulttuurista. Sosiaalisen median aineistoilla kuten kirjailijablogeilla voidaan nähdä kulttuuriperinnöllistä arvoa, jonka vuoksi ne tulisi arkistoida. Sosiaalisen median aineisto on myös tutkimuksellisesti kiinnostavaa, mutta usein lyhytikäistä, joten arkistointi olisi myös sen vuoksi tärkeää. Sähköiseen arkistointiin liittyy kuitenkin monia ongelmia teknisestä toteutuksesta eettisiin ja oikeudellisiin kysymyksiin. Lainsäädännöllä ja kansainvälisellä yhteistyöllä voidaan pyrkiä turvaamaan digitaalisten aineistojen säilyminen. Suomessa sähköisen arkistoinnin haasteita pyritään ratkaisemaan muistiorganisaatioiden yhteistyöllä, mutta arkistojen tulee tehdä myös omia ratkaisuja esimerkiksi hankintapolitiittisten linjausten osalta. Lisäksi arkistoinstituutioiden rinnalle on digitalisaation myötä syntynyt omaehtoisia käyttäjien muodostamia arkistoja, jotka ovat osaltaan merkittävässä asemassa kulttuuriperinnön säilyttäjinä.

Kaikkea sosiaalisen median aineistoa ei voida arkistoida ja hankintapolitiikalla ja arvonnäilyksellä on myös sähköisessä arkistoinnissa keskeinen asema. Tässä työssä arkistoalan ammattilaisilla on edelleen tärkeä rooli, mutta myös omaehtoisten arkistojen kokemukseen perustuva asiantuntijuus tulisi huomioida.

Asiasanat: Arkistot, sähköiset arkistot, yksityisarkistot, arkistointi, sähköinen aineisto, hankintapolitiikka, sosiaalinen media, blogit, kirjailijat, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
Arkistoinstituutiot, omaehtoiset yhteisöarkistot ja syntysähköinen aineisto	2
Tutkimusaineiston esittely	5
Tutkimusetiikka	8
Kontekstualisoiva luenta metodina	10
2. INTERNET JA SOSIAALINEN MEDIA TUTKIMUKSEN KOHTEENA	10
3. KIRJAILIJABLOGIN TEEMOJA.....	13
Blogin rakenne	13
Blogin teemat.....	15
Blogi yksityisen ja julkisen rajalla	19
Yhteisöllisyys blogissa	22
4. KIRJAILIJA-AINEISTOJEN ARKISTOINTI.....	23
Verkoaineiston arkistoinnin nykytilanne	23
Kulttuurinen ja teknologinen muutos.....	25
Arvonmäärittäminen, hankintapolitiikka ja arkisto-organisaatioiden yhteistyö.....	28
Kirjailijoiden näkökulma arkistointiin.....	32
Arkistoinnin eettiset ja oikeudelliset kysymykset sosiaalisen median aineistoissa.....	33
5. LOPUKSI.....	35
LÄHTEET	38
Tutkimusaineisto.....	38
Digitaaliset aineistot	38
Sähköpostit.....	39
Säädökset	39
Kirjallisuus	40

1. JOHDANTO

Uusien medioiden myötä olemme tilanteessa, jossa perinteisiä kirjeaineistoja, teosten käsikirjoituksia korjausmerkintöineen tai muita kirjailijan työtä ja kirjoittamista valaisevia arkistodokumentteja ei synny. Samaan aikaan kirjailijat esiintyvät julkisuudessa ja tietoverkoissa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Näissä yhteyksissä ei kuitenkaan aina ole tilaisuutta syventyä kirjailijan työtä koskeviin kysymyksiin eikä verkossa julkaistun aineiston säilymisestä tuleville sukupolville voida olla varmoja.¹

Näin luonnehditaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) internetsivuilla *Puhuva kirjailija – kertova arkisto* -hankkeen tarkoitusta. Tähän lainaukseen tiivistyy myös oman tutkielmani lähtökohta ja keskeiset kysymykset. Arkistot ovat valtavan haasteen edessä, kun yhä enemmän mahdollista arkistoitavaa aineistoa syntyy internetissä. Kuka tahansa voi pitää blogia, Facebook-sivuille ja -ryhmiin kirjoitellaan omia tunteja ja kommentteja päivän polttaviin aiheisiin ja samoja teemoja käsitellään vielä Twitterissä ja muissa sosiaalisen median palveluissa. Sanankäytön ammattilaisina kirjailijat ovat myös omaksuneet uuden median yhtenä omaa työtä kommentoivana ja markkinoivana kanavana.

Suomalaiset kirjailijat ovat vuosikausia tuottaneet erilaista kirjeaineistoa, käsikirjoituksia ja muuta työhönsä keskeisesti liittyvää aineistoa, jota erityisesti SKS on arkistoinut Kirjallisuuden ja kulttuurihistorian kokoelmiinsa². Nykyään tällaista paperiaineistoa ei juurikaan enää synny vaan käsikirjoitukset tallennetaan sähköisinä tietokoneille tai pilvipalveluihin, kirjeenvaihtoa käydään sähköpostitse, Facebookissa tai keskustelupalstoilla ja valokuvat julkaistaan Instagramissa.

Tutkimukseni otsikko viittaa esseisti Antti Nylénin kolumniin Keskisuomalaisessa, jossa hän pohtii kirjailijoiden aineistojen arkistointia. Hän toteaa:

Sentään vein paperini säilytykseen, enkä olisi tehnyt sitä, ellen tahtomattanikin – vastoin kaikkia tieteellisiä ja poliittisia analyysyjä – uskoisi, että joku odottaa niitä

---

¹ Puhuva kirjailija – kertova arkisto 2012–2015.

² Vuoteen 2015 asti Kirjallisuusarkisto.

tulevaisuudessa. Sähköpostiviestejäni, twiittejäni tai tekstareitani tuo joku ei sen sijaan tule näkemään. Nehän ovat tuhkaa jo syntyessään.³

Nylénin suhtautuminen sähköisen aineiston säilyttämiseen ja säilyvyyteen on kriittinen tai suorastaan negatiivinen. Kolumni sai minut pohtimaan, voisivatko digitaaliset aineistot olla tuhkan sijaan säilyttämisen arvoisia timantteja.

Sivuainetutkielmassani tutkin minkälaista aineistoa kirjailijat tuottavat sosiaaliseen mediaan ja erityisesti blogiin. Mitä blogin tekstit kertovat kirjailijoista, verkkokulttuurista tai kulttuurista laajemmin? Onko se sellaista tietoa, jota ei muuta kautta saa, ja joka sen vuoksi tulisi arkistoida? Minkälainen aineisto olisi tarpeen arkistoida arkistoinstituutioiden toimesta ja mitä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä arkistointiin liittyy? Hankintapolitiikka, arvonmääritys sekä muistamisen ja unohtamisen kysymykset ovat tässä keskeisiä teemoja, mutta esiin nousee myös tekniseen toteuttamiseen liittyviä haasteita. Keskityn kuitenkin pohtimaan pääasiassa aineiston laadullista puolta, sillä tekniikkaan liittyvät kysymyksen vaativat omaa erityistä asiantuntijuuttaan.

Arkistoinstituutiot, omaehtoiset yhteisöarkistot ja syntysähköinen aineisto

Tarkasteluni kohteena on erityisesti kirjailijoiden tuottama materiaali, mutta arvioin, että analyysiani voi soveltaa myös muuhun sosiaalisessa mediassa esiintyvään aineistoon. Käsittelen kirjailijoiden aineistoja, koska kuten edellä totesin, SKS:n arkisto on niitä järjestelmällisesti tallentanut jo vuosia ja voin siten kytkeä näkökulmani nimenomaan arkistoinstituution mahdollisuuksiin asian ratkaisemiseksi. Arkistoinstituution määrittelen ” - laitokseksi, jonka pääasiallinen tehtävä on säilyttää ja pitää käytettävissä useita arkistoja (fondeja).”⁴ Siten arkistoinstituutio eroaa esimerkiksi museosta ja kirjastosta, joiden pääasiallinen tehtävä ei ole säilyttää arkistoja. Tällainen eronteko on jossain määrin keinotekoinen, koska muistiorganisaatiot tekevät paljon yhteistyötä, mutta rajaus sijoittaa omalta osaltaan tutkielmani arkistoalan kentälle.

---

³ Nylén 2014, Keskisuomalainen -lehden internet-sivut. 13.10.2015.

⁴ Lybeck et al 2006, 170 viite 63.

Arkisto voi siis tarkoittaa arkistoa säilyttävää organisaatiota, arkistonmuodostajan toiminnan tuloksena syntyneitä asiakirjojen kokonaisuutta tai arkistohuonetta.⁵ Arkistot voidaan asiakirjakokonaisuuksina jakaa karkeasti alkuperän mukaan yksityisarkistoihin ja viranomaisarkistoihin. Viranomaisarkisto muodostuu viranomaisen tehtävien hoitamisesta, kun taas yksityisarkisto muodostuu yksityisen yhteisön tehtävien hoitamisesta tai yksityishenkilön toiminnasta. Yksityisarkisto sisältää usein kirjeenvaihtoa, muistiinpanoja, päiväkirjoja ja valokuvia.⁶ Yksityisarkistolla voidaan viitata myös arkistoon organisaationa, jolloin sillä tarkoitetaan yksityistä organisaatiota, joka huolehtii asiakirjatiedon säilyttämisestä ja käytössä pitämisestä. Arkistoaineisto hankitaan arkiston ulkopuolelta esimerkiksi tiettyyn teemaan tai henkilöön liittyen.⁷

SKS:n arkisto on organisaationa yksityisarkisto, joka on perehtynyt kokoamaan yksityistä arkistoaineistoa. Toisaalta tulee huomioida, että SKS:n arkisto on vain yksi osa organisaatiota, johon sisältyy myös kirjasto, kustantamo, kirjallisuuden vientiosasto, tutkimusosasto sekä hallinto- ja talousosasto. SKS on tieteellinen seura ja yleishyödyllinen yhdistys, joka kustantaa humanistista tieto- ja tiedekirjallisuutta, edistää Suomen kirjallisuuden vientiä, harjoittaa tutkimusta, kokoaa ja tallentaa suomalaista kulttuuria ja kulttuuriperintöä sekä jakaa niistä tietoa.⁸ Lisäksi SKS tekee yhteistyötä muiden organisaatioiden kuten Svenska Litteratursällskapet i Finlandin (SLS) kanssa, joka säilyttää, tutkii ja levittää tietoa suomenruotsalaisesta kulttuurista.⁹ Työssäni käsittelen pääasiassa SKS:n arkiston toimintaa enkä niinkään koko seuran.

Rajaamalla tutkimukseni koskemaan yksityisarkistoa, niveltyy siihen luontevasti folkloristinen näkökulma kulttuurisesti ja sosiaalisesti merkityksellisen aineiston arkistoinnista. Lisäksi kysymyksenasetteluni on mahdollistanut tutkielman tekemisen yhteistyössä SKS:n arkiston kanssa. Olen keskustellut tutkielmani aiheesta heidän kanssaan ja

---

⁵ Lybeck 2006, 16.

⁶ Nirhamo & Kaihovaara 1987, 17.

⁷ Boles 2005, 44-47; Asiakirjahallinnan sanasto Arkistowiki, <http://wiki.narc.fi/arkistowiki/index.php/Yksityisarkisto>, 10.9.2015.

⁸ Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta: <http://www.finlit.fi/fi/suomalaisen-kirjallisuuden-seura>; Organisaatio: <http://www.finlit.fi/fi/suomalaisen-kirjallisuuden-seura/organisaatio#.WSclMYIFrQ>.

⁹ Svenska Litteratursällskapet i Finland r.f.: <http://www.sls.fi/fi>.

saanut käyttööni arkiston tekemän kirjailijakyselyn vastaukset ja yhteenvedon.¹⁰ Tutkimuskysymykseni olen määritellyt itsenäisesti, mutta tarkoitus on, että tutkimuksesta voisi olla käytännön hyötyä heille.

Arkistoinstitutionaalisen näkökulman lisäksi tarkastelen erityisesti syntysähköistä aineistoa ja sen arkistointia. Syntysähköinen aineisto tarkoittaa alun perin digitaaliseen muotoon tuotettua aineistoa eli se voi olla esimerkiksi Word-asiakirja, mutta myös internetiin kirjoitettu blogiteksti. Olen jaotellut digitaalisen arkistoinnin teemaa seuraavasti: Digitaaliset yhteisöarkistot, omaehtoiset digitaaliset arkistot, institutionaalisten arkistojen digitointiprojektit sekä institutionaalisten arkistojen syntysähköisten aineistojen arkistointiprojektit.

Digitaalinen yhteisöarkisto on tietyn yhteisön tai yksilöiden keino koota yhteen ja jakaa tärkeinä pitämiään arvoja. Yhteisöarkisto sitoo yhteisöä yhteen, vahvistaa ryhmäidentiteettiä ja edistää yhteisön ajamia asioita. Yhteisöarkisto voi toimia täysin itsenäisesti tai yhteistyössä jonkin kulttuuriperinnön ammattilaisten kanssa.¹¹ Omaehtoinen arkisto on organisaation ulkopuolella ja organisaatiosta riippumatta toimiva arkisto, johon muut kuin arkistoalan ammattilaiset tuottavat tietoa tai resursseja. Omaehtoinen arkisto rinnastuu yhteisöarkistoon, mutta esimerkiksi folkloristi Anne Heimo liittää omaehtoisiin arkistoihin vielä spontaanisuuden ajatuksen eli arkisto voi syntyä ilman tietoista ajatusta perustaa arkisto.¹² Toisaalta tällaisia omaehtoisia yhteisöarkistoja ei voida välttämättä pitää varsinaisina arkistoina vaan historiallisten representaatioiden digitaalisina kokoelmina, koska arkiston määritelmä ei perinteisessä mielessä täyty.¹³

Niin omaehtoisiin kuin yhteisöarkistoihinkin liittyy usein osallistavuuden ajatus, jolloin arkiston käyttäjä voi osallistua arkiston toimintaan esimerkiksi kommentoimalla aineistoja, ladata itse kuvia arkistoon tai korjaamalla arkiston metatietoja.¹⁴ Toisaalta myös

---

¹⁰ Olen keskustellut tutkielman aiheesta silloisen Kirjallisuusarkiston johtajan Ulla-Maija Peltosen, arkistotutkija Katri Kivilaakson sekä viestintäjohtaja Sirkka-Liisa Mettomäen kanssa 17.12.2015. Lisäksi olen ollut yhteydessä sähköpostitse nykyiseen arkistonjohtajaan Outi Hupaniittyyn koskien arkiston hankintapolitiikkaa. Kirjailijakyselystä kerron tarkemmin luvussa Kirjailijoiden näkökulma arkistointiin.

¹¹ Flinn 2010.

¹² Heimo 2015, 8.

¹³ Theimer 2014.

¹⁴ Flinn 2010.

arkistoinstituutiot voivat toimia osallistavina arkistoina. Esimerkiksi SKS:n arkiston Muistikko-palveluun voi kertoa oman muistonsa, jakaa sen ja lukea myös muiden muistoja. Arkisto säilyttää tarinat tulevien sukupolvien käyttöön.¹⁵ Osallistavuus liittyy erityisesti siis verkossa toimiviin digitaalisiin arkistoihin.

Digitaalisen arkiston käsitteellä viitataan usein digitoitujen aineistojen kokoelmiin sekä toisaalta syntysähköisten aineistojen kokoelmiin ja toisinaan myös omaehtoiisiin yhteisöarkistoihin.¹⁶ Digitaalisen arkiston käsite onkin melko epäselvä ja laaja, joten omassa tutkielmassani käytän sitä yleisesti viittaamaan internetissä toimivaan arkistoon, on se sitten institutionaalinen tai omaehtoinen. Pääosin pyrin kuitenkin käyttämään edellä esittelemiäni tarkempia käsitteitä. Tarkasteluni keskiössä on erityisesti arkistoinstituutioiden mahdollisuudet syntysähköisen aineiston arkistointiin, mutta käytännössä digitoitiprojektit kuin myös omaehtoiset arkistot sivuavat toisiaan ja käsittelenkin jonkin verran omaehtoisten ja institutionaalisten arkistojen välistä rajankäyntiä pohtiessani kirjailija-aineistojen arkistointia.

Työni rakentuu johdannosta sekä kahdesta käsittelyluvusta. Ensimmäisessä pääluvussa pohdin erityisesti ensimmäistä tutkimuskysymystäni kirjailijablogin teemoista. Esittelen blogin ja sen rakenteen tarkemmin ja tarkastelen blogissa käsiteltyjä aiheita kontekstualisoivan luennan kautta. Toisessa luvussa jatkan tutkimuskysymysteni myötä kirjailija-aineistojen arkistointiin ja arkistoinnin eettisiin kysymyksiin. Varsinaisia ratkaisuja en tutkielmassani tule ehdottamaan vaan pikemminkin esittelen ja vedän yhteen nykyhetken tilanteen Suomessa.

Tutkimusaineiston esittely

Olen folkloristiikan opintojeni myötä ollut pitkään kiinnostunut muistamisen ja unohtamisen kysymyksistä sekä omaelämäkerrallisuudesta. Näihin teemoihin asettuu kiinnostavasti myös arkistojen rooli ja kysymykset siitä, mitä arkistot päättävät säilyttää ja mitä eivät. Digitaalisuus ja sähköiset aineistot ovat tutkimuksessa yhä keskeisemmässä osassa ja halusin tässä tutkielmassa tuoda yhteen kaikki nämä mielenkiinnon kohteeni.

---

¹⁵ Muistikko, <http://muistikko.finlit.fi/>.

¹⁶ Theimer 2014.

Aineistoksi valitsin blogit, jotka voidaan nähdä osaksi omaelämäkerrallisen julkaisemisen jatkumoa, mutta joissa vuorovaikutuksella on keskeinen rooli.¹⁷ Blogit ovat interaktiivisia verkkopäiväkirjoja, jotka voivat toimia henkilökohtaisina päiväkirjoina tai jonkin tietyn aiheen kuten politiikan, urheilun tai kirjallisuuden kommentointialustoina. Itse blogiteksti on kolumnimainen teksti, jonka vuorovaikutteinen verkkokeskustelu tapahtuu kommenttiosiossa blogikirjoituksen aloittamasta aiheesta.¹⁸ Tutkimusta aloittaessani tiedustelin SKS:n arkistosta minkälaisia hankkeita digitaalisten aineistojen säilyttämiseen liittyen on käynnissä. SKS:n kirjailija-aiheisten hankkeiden myötä omaksi aineistokseni valikoitui nimenomaan kirjailijoiden tuottama verkkoaineisto.

Suomen Kirjailijaliiton internet-sivuilla on julkaistu lista kirjailijablogeista, jonka avulla tutustuin blogeihin ja lähdin rajaamaan tutkimusaineistoa.¹⁹ Yksi keskeinen kriteeri oli blogin aktiivisuus ja julkaisujen määrä. Osaa listalla olleista blogeista ei ollut päivitetty pitkään aikaan tai julkaisuja oli vain muutama. Tutkimuksen onnistumisen kannalta aineistoa tulee olla riittävästi, joten koin, etten voi saada vastauksia kysymyksiini blogeista, joissa ei ole juurikaan sisältöä. Joissain blogeissa keskityttiin pääasiassa mainostamaan uusinta teosta tai linkittämään muualla verkossa julkaistuja kirja-arvosteluja. Nämä blogit koin sisällöltään liian suppeiksi, koska huomasin, että toisissa blogeissa kirjailijat saattoivat pohtia hyvinkin laajasti eri teemoja. Kolmas rajaava tekijä olikin se, että osa blogeista käsitteli liiankin monipuolisesti eri aiheita yhteiskunnallisista ongelmista puutarhanhoitoon. Päädyinkin rajaamaan blogeja myös sisällön mukaan niin, että aiheena ovat nimenomaan kirjailijuus ja siihen olennaisesti liittyvät teemat.²⁰

Kirjailijuutta käsitteleviä blogeja on useita ja pohdin, kuinka monta blogia olisi riittävä aineisto tai riittäisikö vain yksi. Tuoko eri blogien vertailu tutkimukseeni oleellisesta lisäarvoa? Näiden kysymysten myötä päädyin valitsemaan tutkimuksen aineistoksi usean kirjailijan yhteisen blogin *Alaston kirjailija!*²¹. Blogin avulla voin tarkastella useamman

---

¹⁷ Digitaalisen kulttuurin tutkija Sari Östman on todennut blogien kuuluvan sisältöjensä perusteella myös useisiin eri genreihin ja ilmaisun traditioihin. Östman 2008, 3; Östman 2015, 31-44.

¹⁸ Laaksonen & Matikainen 2013, 197.

¹⁹ Ks. kirjailijaliiton kirjailijablogi-lista: <https://kirjailijaliitto-fi.directo.fi/?E28774N=20&x28774=Select/List>.

²⁰ Toki myös se, mistä kaikesta kirjailijat kirjoittavat blogeihinsa ja miksi, on kiinnostavaa ja tutkimisen arvoista.

²¹ Alaston kirjailija! <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/>. 18.10.2015.

kirjailijan tuottamaa sisältöä ja vertailla niitä helposti toisiinsa. Osalla blogin kirjoittajista on myös oma henkilökohtainen kirjailijablogi, Facebook-sivu tai he käyttävät Twitteriä. Pystyn siis huomioimaan sosiaalisen median eri palvelujen luomat mahdollisuudet ja tuomaan esiin verkon haasteet myös arkistoinnissa.

Blogin kirjoittajat kuvaavat blogia seuraavasti:

Tositarinoita kirjoista ja niiden tekemisestä. Kertomuksia voitoista ja tappioista käsikirjoitusten, kustantamoiden, kirjamarkkinoiden ja median kanssa. Juttuja suosioisista lukijoista, vihaisista kriitikoista ja kummallista kirjailijoista.²²

Kuten kuvauksesta huomaa, blogi keskittyy kirjailijan ammatin keskeisiin teemoihin toisinaan vakavammin ja välillä hyvin humoristisestikin. Blogi on toiminut vuodesta 2013 ja kirjoittajat ovat tänä aikana jonkin verran vaihtuneet. Viimeisimmän päivityksen mukaan blogin kirjoittajina toimivat kirjailijat Anne Leinonen, Hanna-Riikka Kuisma, Jukka Laajarinne, Maija Haavisto, Marisha Rasi-Koskinen, Miina Supinen, Shimo Suntila ja Tiina Raevaara. Aiemmin blogiin ovat kirjoittaneet myös Anu Holopainen, Pasi Ilmari Jääskeläinen sekä Juha Koskinen.

Aineistoa valitessani ajattelin, että blogi toimii aktiivisesti ja se oli yksi peruste valinnaleni. Kirjoitusprosessin aikana olen kuitenkin huomannut, ettei uusia päivityksiä ole juuri tullutkaan ja viimeinen juttu on julkaistu toukokuussa 2015.²³ Tämä ilmentää hyvin blogien ja sosiaalisen median ennustamattomuutta ja hetkellisyyttä. Blogi voidaan jättää päivittämättä pitkäksi aikaa, ja kirjoittamista voidaan jatkaa myöhemmin. Tai blogi voidaan jättää verkkoon luettavaksi, vaikkei sitä päivitetäisikään enää ollenkaan tai se voidaan poistaa yhtä nopeasti kuin se on luotukin. Tutkielmani kannalta blogin hiljaiselo ei ole ongelma vaan osoittaa osaltaan internettutkimuksen ja sähköisen arkistoinnin haasteita.

---

²² Alaston kirjailija! <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/>. 18.10.2015.

²³ Alaston kirjailija! <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/>. 25.4.2017.

Tutkimusetiikka

Tutkimusetiikka on osa jokaista tutkimusta ja kuljetan eettisiä kysymyksiä läpi koko tutkielman. Otan eettiset kysymykset esille erikseen myös tässä kohtaa, koska haluan valottaa eettisiä valintojani jo tutkielman alussa. Aiheen valinta on ensimmäisiä tutkimuseettisesti keskeisiä kysymyksiä. Olen edellä kertonut tutkimusaiheeni valintaan liittyvistä tekijöistä. Aiheeni on arkistotieteellisesti ajankohtainen, sillä arkistot joutuvat tällä hetkellä yhä useammin pohtimaan syntysähköisen aineiston arkistointimahdollisuuksia.²⁴ Toisaalta tutkimukseni sijoittuu osaksi internettutkimuksen laajaa kenttää. Koen, että aiheeni on tärkeä myös digitaalisten ihmistieteiden alueella käsitellessään digitaalisten aineistojen arkistointia. Kysehän on osaltaan siitä, minkälainen aineisto voi arkistoinnin kautta myöhemmin päätyä tutkimuskäyttöön.²⁵

Toinen eettinen kysymys on aineiston konteksti. Folkloristi Anna Hynninen toteaa, että kontekstit eivät ole valmiita raameja, joihin aineisto asetetaan vaan tutkija tuottaa aina kontekstit.²⁶ Tutkijan tehtävä on siis valita tutkimuksen kannalta relevantit kontekstit ja siten kontekstit määrittävät tutkimuksen merkityksiä luoviksi ehdoiksi.²⁷ Kirjailijablogin kohdalla en siis tarkastele kirjailijuuteen liittyviä asioita sinänsä vaan erityisesti arkistoinstituution kannalta laajemmassa kulttuurisessa ja sosiaalisessa kehyksessä, minkälaisia tekstejä blogiin tuotetaan.

Kolmas tutkimuseettinen huomio kiinnittyy tutkittavien oikeuksiin. Blogitekstit ovat vapaasti saatavilla ja siten niitä on mahdollista käyttää kuin mitä tahansa julkaistua materiaalia.²⁸ Blogit voidaan kuitenkin nähdä julkaisuina, jotka saavat tekijänoikeudellista suojaa.²⁹ Sitaattioikeuden nojalla olen ottanut muutaman kuvakaappauksen blogista kuin myös kirjallisia lainauksia havainnollistaakseni analyysiäni. Tutkittavilla on oikeus tietää olevansa tutkimuksen kohteena, joten olen ottanut blogin kirjoittajiin yhteyttä

---

²⁴ Digitaalinen käänne koskettaa myös arkistoja ja arkistoteoriaa. Ks. esim. Pruulmann-Vengerfeldt, Runnel, Laak, Viires 2013; Tietoa KDK-hankeesta. KDK:n internet-sivut 25.4.2017.

²⁵ Ks. esim. Fält 1.4.2016. Tietoarkistoblogi.

²⁶ Hynninen 2011, 262.

²⁷ Ks. Hynninen 2011, 264; Turtiainen 2012, 47.

²⁸ Turtiainen & Östman 2013, 56.

²⁹ Ks. esim. Kuula 2015, 187-189.

sähköpostitse ja kertonut tutkimuksestani.³⁰ Tunnistettavuus on tutkimuksessa ratkaisu aina tapauskohtaisesti. Analysoidessani aineistoa en anonymisoi blogin kirjoittajia, koska he kirjoittavat omalla nimellään julkista blogia ja ovat myös tietoisia julkisuudesta.³¹ Ratkaisuani puoltaa myös se, että kyse ei ole erityisen arkaluonteisesta aiheesta vaan nimenomaan kirjailijoiden pyrkimyksestä olla esillä.

Blogikirjoituksia myös kommentoidaan ahkerasti ja ne ovat oleellinen osa blogimaailmaa. Verkossa yksityisyyden ja julkisuuden raja on kuitenkin häilyvä, ja vaikka voisin olettaa, että kommentoija ymmärtää kirjoittavansa julkisesti, hän ei välttämättä tee niin. Käyttäjän on helppo unohtaa, kuinka laajalle hänen tuottamansa sisältö leviää.³² Oman tutkimukseni kannalta kommenttien lainaus ei ole välttämätöntä, joten jätän sen tekemättä, jotta kommentoijia ei voida jäljittää.³³ En ole itse kommentoinut tutkimani blogin kirjoituksia enkä siten osallistunut tutkimusaineiston tuottamiseen. Toisaalta voidaan ajatella, että kertoessani tutkimuksesta blogin pitäjille, se voi vaikuttaa siihen, mitä blogissa kirjoitetaan. Anjali Puri on kuitenkin todennut, että verkkoympäristössä tutkittavien on helppo unohtaa tutkijan läsnäolo ja tutkija sulautuu helposti osaksi enemmän tai vähemmän anonyymiä yhteisöä.³⁴

Verkkoaineistojen tutkimuksessa on oleellista määritellä, onko internet tutkimuksen väline, lähde vai kohde. Digitaalisen kulttuurin tutkijat Riikka Turtiainen ja Sari Östman ovat hahmotelleet tätä jaottelua ja erityisesti sen merkitystä tutkimuskäytäntöjen kannalta. Verkko toimii tutkimuksen (teknisenä) välineenä oikeastaan ainoastaan silloin, kun sen avulla (verkolla) hankitaan tutkimusaineistoa esimerkiksi verkkokyselyllä. Verkko on tutkimuksen lähde silloin kun tutkimusaineisto koostuu esimerkiksi keskustelupalstojen sisällöistä eli tutkimus tapahtuu verkossa. Verkko on tutkimuksen kohteena, kun tutkimus koskee verkkoilmiötä eli tutkimusta tehdään verkosta.³⁵ Omassa tutkimuk-

---

³⁰ Sähköposti 21.10.2015, tekijän hallussa.

³¹ Sähköpostivastauksessa yksi blogin kirjoittajista toteaa, että tekstit ovat julkisia ja tutkijoiden käytettävissä sellaisenaan. Sähköposti 22.10.2015, tekijän hallussa.

³² Rosenberg 2010, 34; Östman & Turtiainen 2016.

³³ Kuula 2015, 197-198.

³⁴ Puri 2007, 392–393.

³⁵ Turtiainen & Östman 2013, 62–64; Turtiainen 2012, 47–48; Östman 2015, 72.

sessani verkko toimii tutkimuksen lähteenä, mutta myös kohteena. Tarkastelen blogikirjoitusten (lähde) sisältöä erityisesti osana sosiaalista mediaa eli verkkoympäristöä (kohde).

Kontekstualisoiva luenta metodina

Selvittääkseni minkälaista aineistoa kirjailijat tuottavat sosiaaliseen mediaan ja tässä tapauksessa erityisesti tarkastelun kohteena olevaan blogiin, teemoittelen kontekstualisoivan luennan avulla blogikirjoituksia. Kontekstualisoivalla luennalla viitataan Anna Hynnisen näkemykseen tutkijasta kontekstien rakentajana eli kontekstualisoijana, joka määrittelee kulloinkin tarkasteltavien kontekstien tarpeellisuuden.³⁶ Kontekstualisoivan luennan lasken kuuluvaksi lähiluvun metodiseksi perilliseksi, jossa tulkinta syntyy usean lukukerran myötä.³⁷ Lukutapani pohjaa narratiiviseen tutkimusotteeseen ja käsitykseen todellisuudesta sosiaalisesti rakentuvana konstruktiona.³⁸

Varsinainen tutkimusaineistoni muodostuu blogiteksteistä, mutta arkistotieteellisen näkökulman osalta myös arkistoteoreettiset tekstit, säädökset ja näkökulmat ovat oleellinen osa tutkimusta. Tutkimuskohteeni muodostuu siis tutkijan, aineiston ja tulkinnallisen viitekehyksen vuorovaikutuksessa.³⁹ Luen blogikirjoituksia huomioiden erilaiset kontekstitasot, jotta voin pohtia aineistojen arkistointiperusteita. Arvonmäärityksen ja hankintapolitiikan osalta perehdyn arkistoteoreettiseen keskusteluun sekä tämän hetken kansallisiin yhteistyöhankkeisiin ja tarkastelen sosiaalisen median aineistoa myös näitä keskusteluja vasten.

2. INTERNET JA SOSIAALINEN MEDIA TUTKIMUKSEN KOHTEENA

Internet, jota usein kutsutaan myös verkoksi, ja sen ilmiöt ovat nykyään yhä useammin tutkimuksen kohteena. Käsitteen määrittely luo tarkastelun lähtökohdan, mutta internet on hankala määriteltävä. Usein lähtökohtana on verkon teknologisten piirteiden tai

---

³⁶ Hynninen 2011, 262-264; Hynninen 2017, 85-88.

³⁷ Pöysä 2010.

³⁸ Ks. esim. Koski 2007a-b; Hägg 2010; Berger & Luckmann 2000.

³⁹ Ks. esim. Hägg 2010.

sosiaalisten ja kulttuuristen merkitysten kuvaaminen. Verkko voidaan ymmärtää rakenteeltaan kolmitasoiseksi. Pohjan luo materiaalis-tekninen infrastruktuuri, keskimäinen on välittävä taso koodeineen ja ohjelmistoinen ja päällimmäinen kerros koostuu verkkosivuilla olevista sisällöistä.⁴⁰ Vaikka oma kiinnostukseni kohdistuu erityisesti sisällölliseen tasoon, ei muita tasoja voi jättää huomiotta, koska sosiaaliset ja kulttuuriset merkitykset rakentuvat vuorovaikutuksessa näiden tasojen välillä.

Teknologian muutoksiin liittyen on käytetty sellaisia käsitteitä kuin digitaalinen media, web 2.0 ja sosiaalinen media.⁴¹ Web 2.0 ei viittaa ainoastaan uuteen teknologiaan vaan ennen kaikkea tapaan, jolla ihmiset internetiä käyttävät. Paketoitujen ja asennettujen ohjelmien sijaan keskiössä ovat palvelut, jotka korostavat osallistuvaa käyttöä ja käyttäjien aktiivisuutta.⁴² Myös sosiaalisen median käsite korostaa käyttäjakeskeisyyttä ja voidaan määritellä ”ryhmäksi verkkopohjaisia sovelluksia, jotka rakentuvat web 2.0:n tekniselle alustalle ja jotka mahdollistavat käyttäjäsällön (*user generated content*) luomisen ja jakamisen”.⁴³ Sosiaalisen median käsite ei ole lähtöisin tieteellisestä keskustelusta vaan on käytännöllinen tapa kuvata verkkoympäristöjä. Siten sosiaalinen media tulee ymmärtää pikemminkin tutkimuskohteeksi kuin analyttiseksi käsitteeksi.⁴⁴

Sosiaalista mediaa on luokiteltu sen keskeisten piirteiden mukaan, mutta nykyään yhä enemmän eri palveluiden tekniset rajapinnat antavat mahdollisuuden jakaa ja linkittää sisältöjä paikasta toiseen, jolloin tutkimuskohteen rajaaminen vain yhteen piirteeseen tai palveluun on yhä hankalampaa.⁴⁵ Verkkotutkimuksen haasteena onkin, että internetin palvelut muuttuvat jatkuvasti. Muuntuvasta sisällöstä on vaikea ottaa pysäytyskuvaa ja jos sellaisen ottaa niin se ei välttämättä kerro sisällön todellisesta luonteesta.⁴⁶ Otan huomioon sosiaalisen median monimuotoisuuden ja eri palveluiden väliset yhteydet. Pääasiallisesti tutkin blogiaineistoa, mutta olen tutustunut myös kirjailijoiden tuottamaan sisältöön Facebookissa, Twitterissä ja YouTubeissa.

---

⁴⁰ Lessig 2001. Ks. myös Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 12.

⁴¹ Käsitteiden määrittelystä tarkemmin ks. Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 12–17.

⁴² O'Reilly 2005.

⁴³ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 14. Alkuperäinen määritelmä: Kaplan & Haenlein 2010, 61.

⁴⁴ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 16.

⁴⁵ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 15–17.

⁴⁶ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 21.

Sosiaalisen median luonteeseen kuuluu siis, että se on verkon välityksellä tapahtuvaa, käyttäjälähtöistä ja vuorovaikutteista kommunikaatiota, joka on ainakin osittain yksityistä keskustelua julkisempaa.⁴⁷ Toisaalta kuvatut piirteet ovat saaneet myös kritiikkiä osakseen. Erityisesti tulisi huomioida, että sosiaaliseen mediaan liittyy myös liiketoiminnallisia intressejä. Käyttäjät kertovat itsestään tietoja palvelulle, jolloin heille pystytään kohdistamaan sopivaa mainontaa, josta taas palvelut saavat tuloja. Tutkimuksessa tulee huomioida, että tämä puoli pyritään usein häivyttämään yhteisöllisyyttä korostavan retoriikan alle.⁴⁸ Omassa tutkielmassani sosiaalisen median kaupallinen puoli tulee esille esimerkiksi alustojen käyttöehdoista puhuttaessa sekä siinä, miten kirjailijat pyrkivät mainostamaan omia teoksiaan verkossa.

Folkloristiikassa internet-kulttuurin tutkimus on lähtenyt käyntiin melko hitaasti. Opin- näytetöissä on tutkittu verkossa toimivia yhteisöjä, erilaisia verkkoilmiöitä tai on käytetty internetiä aineiston hankinnassa. Varsinaista tutkimuskirjallisuutta on kansainvälisellä tasolla jo jonkin verran, mutta Suomessa internettutkimukseen orientoituneita folkloristeja on vain muutamia.⁴⁹ Digitaalisten ilmiöiden tutkimiseen on folkloristiikassa havahduttu vasta viime vuosina, mutta nähdäkseni internettutkimus yleistyy jatkuvasti, koska verkko on jo nyt keskeinen osa jokapäiväistä elämää ja siten myös kulttuurintutkimukselle kiinnostava kohde.

Lisäksi digitaalinen humanismi (*Digital Humanities*) uutena tutkimusparadigmana on herättänyt kiinnostusta myös kulttuurintutkijoiden piirissä. Digitaalinen humanismi sijoittuu humanististen tieteiden ja tietojenkäsittelytieteiden välimaastoon ja siinä käytetään tietokoneavusteisia tutkimusmenetelmiä ihmistieteille relevanttien tutkimuskysymysten tutkimiseen.⁵⁰ Digitaalisessa humanismissa käytetään usein laajoja digitaalisia aineistoja kuten digitoituja sanomalehtiaineistoja tai blogikirjoituksia tutkimusaineistona. Digitaalinen humanismi aiheuttaaakin arkistoille omalta osaltaan paineita digitoida aineistojaan, mutta myös tallentaa syntysähköisiä aineistoja.⁵¹ Digitaalisen käänte-

---

⁴⁷ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 16.

⁴⁸ Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 14–15.

⁴⁹ Blank 2009; Heimo 2011.

⁵⁰ Elo 2016. Digitaalisen humanismin määrittelystä ks. myös Haverinen & Suominen 2015.

⁵¹ Tutkimusdatan avoimesta jakamisesta puhutaan tällä hetkellä paljon ja esimerkiksi Kansakunnan mielentila -hankkeen tutkijat ovat yhteistyössä Aller Median kanssa avanneet Suomen suurimman yhteisömedian Suomi24:n aineistot vapaaseen tutkimuskäyttöön vuonna 2015. Suomi24 aineisto:

myötä tutkijoilla on yhä suurempi tarve hallita tutkimusaineistojaan sähköisesti. Tähän tarvitaan sopivia ja helppokäyttöisiä ohjelmia ja välineitä, jotka eivät vaadi ohjelmointiosaamista tai koodaamistaitoja. Tutkimuksessani en siis käytä digitaalisen humanismin menetelmiä vaan huomioin uuden paradigman merkityksen arkistoille tutkijoiden kannalta.

3. KIRJAILIJABLOGIN TEEMOJA

Esittelen tässä luvussa *Alaston kirjailija!* -blogia ja tarkastelen yleisemmin blogien ominaispiirteitä. *Alaston kirjailija!* -blogi on perustettu vuonna 2013, koska kirjailijat halusivat nostaa esille omia teoksiaan ja työtään sekä toisaalta huomioida kirjailijoiden yhteistyön ja vertaistuen tärkeyden.⁵² Blogia kirjoittavat kirjailijat Anne Leinonen, Hanna-Riikka Kuisma, Jukka Laajarinne, Maija Haavisto, Marisha Rasi-Koskinen, Miina Supinen, Shimo Sunttila ja Tiina Raevaara. Aikaisemmin blogiin ovat kirjoittaneet myös Anu Holopainen, Pasi Ilmari Jääskeläinen sekä Juha Koskinen. Osa kirjailijoista on suurelle yleisölle tutumpia ja osa hieman tuntemattomampia. Osa kirjailijoista on kirjoittanut niin aikuisille kuin nuorille ja lapsillekin ja toiset taas pelkästään aikuisten romaaneja. Genret vaihtelevat kirjailijoittain, mutta useampi kirjailijoista on kirjoittanut fantasia- ja scifikirjoja. Kirjailijat ovat toimineet eri kustantajilla kuten WSOY:llä, Karistolla tai Likellä.⁵³

Blogin rakenne

Alaston kirjailija! -blogi toimii Wordpress.com-alustalla. Wordpress.com on avoimeen lähdekoodiin perustuva kotisivu- ja blogialusta, joka toimii internet-selaimella ja jonka käyttö on ilmaista. Wordpress.com tuottaa valmiita teemoja, joista voi valita blogin ulkoasu.⁵⁴ Blogin yläosassa on linkit jokaisen kirjailijan omalle esittelysivulle. Sivun keskellä kulkee tekstipalsta, jossa artikkelit näkyvät aikajärjestyksessä (kuva1).

<http://blogs.helsinki.fi/citizenmindscapes/suomi24-aineisto/>. Tutkimusdatan avaamisesta ks. esim.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Avoin tiede ja tutkimus -hanke: <http://avointiede.fi/>.

⁵² Jääskeläinen, Raevaara, Laajarinne, Koskinen, Leinonen & Holopainen 12.10.2013.

<https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijat-kokoontuvat/>.

⁵³ Tarkemmin kirjailijoihin ja heidän tuotantoonsa voi tutustua blogissa:

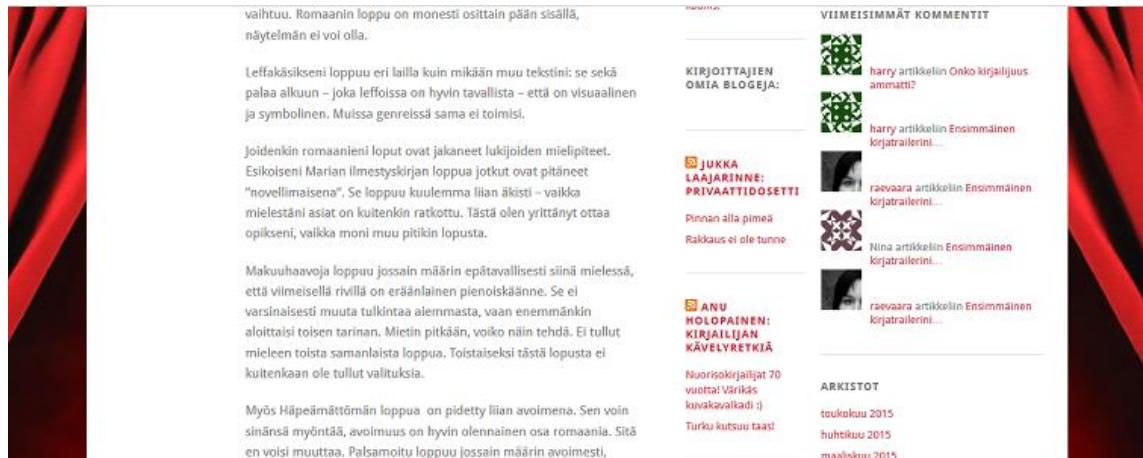
<https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/>.

⁵⁴ Wordpress.com <<https://fi.wordpress.com/about/>>.

Kuva1

Aivan blogin oikeassa reunassa näkyy ensimmäisenä blogin lyhyt esittely (kuva1). Tämän alapuolella pyörii video, jossa näkyy kuvia kirjailijoiden teosten kansikuvista (kuva1). Tekstipalstan oikealla puolella on linkki jokaisen kirjoittajan viimeisimpään tekstiin (kuva1). Näiden linkkien alta löytyy myös linkit kirjailijoiden mahdollisille henkilökohtaisille blogisivustoille (kuva2). Samoin oikeasta reunasta löytyy viimeisimmät artikkelit sekä viimeisimmät kommentit (kuva2).

Kuva2

Blogissa on myös hakutoiminto, jossa voi hakusanalla etsiä blogin artikkeleita. Lisäksi reunasta löytyy arkisto, josta artikkelit löytyvät vuosien ja kuukausien mukaisessa järjestyksessä. Blogin kirjoittajat ovat itse luoneet erilaisia kategorioita, joilla he ovat jaotelleet tekstejä (kuva3). Kategoriat näkyvät myös oikeassa reunassa, jonka lopussa on vielä mahdollisuus rekisteröityä ja kirjautua sivuille, RSS-syötteiden⁵⁵ linkit sekä linkki

⁵⁵ RSS-syötteen avulla blogin lukija voi saada internet-selaimeensa ilmoituksen uusimmasta artikkelista.

Wordpress.comin etusivulle. Blogi noudattaa hyvin tyypillistä blogirakennetta kategorioiden, arkiston ja linkitysten myötä.

Kuva3

Blogin teemat

Blogin kategorioiden on tarkoitus helpottaa lukijaa löytämään itseä kiinnostavat tekstit. Blogikirjoitus voi kuitenkin kuulua useampaan eri kategoriaan, jos se käsittelee useita eri teemoja. Osa kategorioista onkin ehkä jopa päällekkäisiä, mutta kertovat siten myös aiheen tärkeydestä. Esimerkiksi *media-aiheet* ja *kirjailija mediassa* ovat omia kategorioita, vaikka sisältävät osittain samat tekstit. Jokaisella kirjoittajalla on myös oma kategoriasa, joten lukijan on helppo hakea tietyn kirjoittajan jutut esille. Kategorioiden kautta blogin aiheista nousee selvästi esille kirjailijan ja yleisön suhde, julkisuus ja kirjailijan työn sisältö. Kategoriat kuten *julkisuus*, *kirja-arvostelut*, *kirjailija mediassa*, *kirjailijahaastattelu*, *kirjamainos*, *kirjamarkkinat* ja *kirjamessut* viittaavat kaikki osaltaan myös blogin tarkoitukseen.

Blogin perustaja Pasi Ilmari Jääskeläinen on kirjoittanut ensimmäisessä blogitekstissä blogista uuden ajan kirjallisuuslehtenä.⁵⁶ Kirjailijablogissa voikin nähdä kirjallisuuslehteen piirteitä, kun blogiin linkitetään kirja-arvosteluja, kirjailijan haastatteluita tai kirja-

⁵⁶ Jääskeläinen 12.10.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijakokoontuvat/>. Perinteiseksi kirjallisuuslehteksi voisi laskea esimerkiksi Parnasson kaltaiset painetut lehdet, joissa käsitellään kirjallisuutta eri näkökulmista sekä julkaistaan runoja ja novelleja.

messun ohjelmia. Alaston kirjailija! -blogin kirjoittajista useimmat toimivat tai ovat toimineet kolumnisteina, kirjoittaneet lehtiartikkeleita tai kirja-arvosteluja. Blogi on siis yksi kirjoittamisen, kommunikoinnin ja esillä olemisen muoto, joka kuitenkin eroaa näistä muista.

Kirjallisuuslehdessä on toimitus, joka päättää, mitä lehti julkaisee ja kuka kirjailija on esillä. Blogissa kirjailija on itse oma toimituksensa ja voi kertoa eri tavoin asioista kuin esimerkiksi haastatteluissa. Kirjallisuus- ja kulttuurilehdissä näkökulma kirjallisuuteen voi olla lukijan, kriitikon, palkintoraatilaisen tai kenen tahansa alan toimijan, mutta kirjailijablogissa korostuu nimenomaan kirjailijan näkökulma. Toki lehdissä julkaistaan kirjailijablogeja ja -kolumneja, mutta niihinkin voi lehden linja vaikuttaa. Lisäksi lehti päättää kenet kolumnistikseen haluaa, kun taas blogin voi itse halutessaan perustaa. Blogissa kirjailijalla on siis valta päättää, mitä julkaistaan.⁵⁷ Siten myös marginaalissa olevat kirjailijat pystyvät itse nostamaan itsensä ja teoksensa esille ja lukijoiden tietoisuuteen.

Kirjailijat kuvaavat blogissa kirjan kirjoittamisen vaiheita ja laajemminkin kirjailijan työtä. Erityisesti tässä kirjailijoiden yhteisblogissa kuvaukset voivat toimia toisille kirjailijoille vertaistukena, antaa vinkkiä omaan kirjoittamisprosessiin ja kannustaa kirjoittamaan.⁵⁸ Kuvaukset auttavat ymmärtämään kirjailijan työtä paremmin ja ehkä myös arvostamaan kirjailijoita ja kirjoja enemmän.

Kirjailijana joutuu tottumaan pettymyksiin ja jännitystilanteisiin. Kirjoittaminen on luovaa työtä, jossa paperille laitetaan sanojen lisäksi myös paljon omaa miinua. Omat kokemukset, unelmat, toiveet, ja pelot – persoona – ovat mukana teksteissä. Joissakin töissä enemmän, toisissa vähemmän. Toki materiaali suodatuu monen filterin läpi, mutta kirja on luova taiteellinen teos (se viihteellisinkin työ!) ja sitä synnytetään paikoin kuin lasta. Totta kai jälkikasvun kohtalo maailmalla koskettaa, huolestaa, ja sen eteen haluaa tehdä töitä.⁵⁹

---

⁵⁷ Ks. Viires & Sarapik 2013.

⁵⁸ Kirjallisuudentutkijat Viires ja Sarapik ovat tutkimuksessaan korostaneet kirjailijoiden eristäytyneisyyttä verkossa, mutta tässä blogissa vertaistuki nimenomaan korostuu yhtenä pyrkimyksenä. Yhteisöllisyyden teemaan palaan vielä aluvussa Yhteisöllisyys verkossa. Viires & Sarapik 2013.

⁵⁹ Leinonen 16.10.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/16/kun-kirjailija-pelkaahylsya/>.

Blogi toimii vertaistukena, mutta myös välineenä tavoittaa mahdollisia lukijoita ja edistää siten kirjojen myyntiä.⁶⁰ JP Koskinen toteaaakin blogissa hyvin suoraan, että blogin tarkoitus on nimenomaan markkinoida kirjoja: ”Tehtävämme on yksinkertainen mutta vaikea: nostaa esiin hyviä kirjoja, joita kiireinen media ei löydä. Ehkä joskus jopa lipsahdamme analysoimaan, miksi näin on.”⁶¹ Toisaalta taas Tiina Raevara ja Anu Holopainen huomioivat vertaistuen tärkeyden ja kirjailijoiden yhteisöllisyyden.⁶² Näiden lainausten myötä olisi helppo vetää johtopäätös, että sukupuoli vaikuttaisi siihen, miten blogin tarkoitus muotoutuu. Muiden tekstien perusteella en kuitenkaan sanoisi, että miehet olisivat kiinnostuneita kirjojen myynnistä ja naiset vertaistuesta vaan molemmat sukupuolet näkevät molemmat asiat tärkeiksi blogille.

Blogissa nämä kaikki tavoitteet voivat täytyä ja mielestäni on tärkeää, että kirjoittajat tuovat selkeästi blogin tarkoituksen esiin. Blogin tarkoituksen esittelemisen ohjaa lukija lukemaan kirjoituksia tietystä näkökulmasta käsin. Blogeilla on päiväkirjamainen ulottuvuutensa ja niillä voidaan nähdä myös omaelämäkerrallisia piirteitä.⁶³ Näiden ominaisuuksien myötä tulkitseinkin blogin tavoitteiden esittelemisen liittyvän omaelämäkerrallisen sopimuksen käsitteeseen. Ajatuksena on, että lukija voi luottaa kirjoittajan pyrkimykseen kirjoittaa elämästään vilpittömästi.⁶⁴ Blogien päiväkirjanomaisuuden myötä teksti on tunnustuksellista, joten lukija voi hyväksyä kirjoittajan vilpittömyyden.

Kirjailijan työn kuvaaminen avaa myös ikkunan laajemmin tämän hetken suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Rahoitusjärjestelmästä kertominen tuo näkyväksi yhteiskunnan arvoja, kokemukset palkintoehdokkuuksista taas kirjallista kulttuuria ja huomiot käännessopimuksista taas kirja-alan kansainvälisistä yhteyksistä.

---

⁶⁰ Blogin kirjoittajat pyrkivät edistämään kirjojen myyntiä omasta halustaan, mutta kustantajat ovat varmasti myös kiinnostuneita kirjailijoiden omista toimista kirjojen myynnin edistämiseksi. Kustantamot saattavat jopa edellyttää kirjailijaa perustamaan blogin tai Facebook-sivuston kirjan mainostamista varten. Esimerkiksi Suomen Tietokirjailijat ry. ohjeistaa nettisivuillaan kirjailijoita huomioimaan markkinoinnin sosiaalisessa mediassa myös kustannussopimuksissa.
<<http://www.suomentietokirjailijat.fi/edunvalvonta/kova-laki/kuka-markkinoi-kirjaasi/>>. 13.6.2016.

⁶¹ Koskinen 12.10.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijat-kokoontuvat/>.

⁶² Raevara ja Holopainen 12.10.2013.

<https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijat-kokoontuvat/>.

⁶³ Ks. esim. van Dijck 2007; Östman 2015.

⁶⁴ Lejeune 2000, 346. Ks. myös Hatakka 2011, 34–35 ja Vilkkonen 1997, 78–81.

Jos otetaan esimerkki omalta alaltani, keskimääräinen tulo tämän päivän suomalaisen kirjan myynnistä on tekijälle 2000 euroa. Siis ei esim. 2000 € kuukaudessa, vaan per kirja. Mutta entä näkyvyys, paljon saatte haastattelusta? Se on useimmiten oman työnsä promotointia, joten sillä hetkellä nolla.⁶⁵

Hanna-Riikka Kuisma ja pari muutakin kirjailijaa käsittelee blogissa kirjailijoiden ja laajemminkin taide- ja kulttuurialalla työskentelevien köyhyyttä. Kirjoitukset tuovat esille sen, minkälaisessa asemassa taiteilijat suomalaisessa yhteiskunnassa ovat. Jääskeläinen kuvaa taas mainiosti kirjailijan arvonnousua julkisuudessa kirjakaupan alahyllyltä markettien kirjaosastolle.

Haluaisin omistautua kirjoittamiselle. Olla sellainen kirjailija, jonka jokainen uusi teos on Tapaus, joka noteerataan laajalti. Jonka kirjoja ei tarvitse etsiä kirjakaupoista kirjakoiran kanssa, jostain alahyllyn perälaudan takaa, tai tilata netistä, kun kirjaa ei kaupoista löydykään, vaan jonka teokset kuuluvat selviösti jokaisen Prismän ja Citymarketin kirjaosaston valikoimiin.⁶⁶

Blogin keskeiseksi teemaksi kiteytyy kirjailijan arki ja jossain määrin sen raadollisuus. Luovana työnä kirjoittaminen on yksinäistä ja vaatii eristäytymistä muusta maailmasta. Toisaalta taas kirjojen markkinointi vaatii osallistumista ja yleisön kanssa viestintää. Myös kirjailijayhteisöön kuulumisen näyttäytyä ristiriitaisena. Ensimmäiseksi jo se, kuka lasketaan kirjailijaksi pohdituttaa blogin kirjoittajia.⁶⁷ Lisäksi muiden kirjailijoiden blogien, kuulumisten tai teosten lukeminen saattaa aiheuttaa kateutta, kun kirjailijat ovat menestyneet apurahojen tai kustannussopimusten saamisessa. Toisaalta taas kirjailijayhteisö koetaan tärkeäksi voimavaraksi, kun pulmatilanteissa voi kysyä kollegalta apua. Blogikirjoitukset kuvastavat siis mielenkiintoisella tavalla tämän hetken suomalaista kirjallista kulttuuria sekä toisaalta lähes ikiaikaisia pohdintoja kirjailijuudesta.

---

⁶⁵ Kuisma 2.12.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/12/02/koyhyys-kulttuurialalla-julkisen-salaisuus/>.

⁶⁶ Jääskeläinen 19.11.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/11/19/onkohan-tamanyt-sita-menestysta/>.

⁶⁷ Julkisuudessa on käyty paljon keskustelua siitä, kuka on kirjailija tai kuka hyväksytään Suomen Kirjailijaliiton jäseneksi. Ks. esim. Vainonen & Oinonen 2016.

Blogi yksityisen ja julkisen rajalla

Blogit risteilevät yksityisen ja julkisen rajalla monin eri tavoin. Osaltaan blogi tuo kirjailijan persoonana ja ihmisenä lähemmäs lukijaa. Kertomalla työvaiheista, omista ajatuksista ja tuntemuksista julkisesti, kirjailija ehkä hälventää rajaa itsensä ja lukijoiden välillä. Lukijasta voi tuntua kuin tuntisi kirjailijan. Blogissa kirjailija kuitenkin esittää vain yhden puolen itsestään. Omaelämäkertatutkimuksessa puhutaankin omaelämäkerrallisen minän eri puolista, jotka ovat historiallinen, kertova, kerrottu ja ideologinen minä. Historiallinen minä on todellinen, fyysinen henkilö, jota ei voida kuitenkaan saavuttaa tekstin kautta. Kertova minä on minä, joka kertoo omaelämäkerran, mutta ei ole yhtenäinen tai pysyvä vaan muuttuva ja jakautunut. Kerrottu minä on kertovan minän kohde ja kertomuksen päähenkilö eli se versio itsestä, jonka kertova minä valitsee muistelun kautta muodostettavan lukijalle. Ideologinen minä on tekstin tasolla saavuttamattomissa, mutta sitä voidaan kuitenkin jäljittää sijoittamalla kertoja kirjoitushetken historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin.⁶⁸

Blogissa kirjailijan kertova minä muodostaa teksteissä kerrottua minää, jonka avulla voi saada viitteitä historiallisesta minästä sekä ideologisesta minästä, mutta joka kuitenkin lopulta muotoutuu kirjailijan tekemistä valinnoista siitä, mitä haluaa julkisesti itsestään kertoa.

Olen blogannut välillä aktiivisesti ja välillä harvakseltaan. Viime aikoina olen kiipuillut oman kirjailijaidentiteettini kanssa. Olen hakenut sitä, mistä loppujen lopuksi uskallan puhua ja blogata. Mietin ehkä liikaakin, miksi ja miten haluan puhua toisille, ja sitten sensuroin monia semmoisia puheenaiheita, jotka voisivat kenties aukaista terveellistä keskustelua. Rohkaistun nyt täällä kertomaan semmoisista tunnoista, joita harvemmin tulee ääneen sanottua julkisemmin. Ehkä omista asenteista ja ahdistuksista riisuuntuminen auttaa kehittymään eteenpäin. Jos ei muuten, niin kovettamaan kirjailijalle niin tuiki tarpeellista nahkaa.⁶⁹

Sitaatissa Leinonen reflektoi, mitä haluaa blogissa kertoa. Esille tulee hyvin se, että blogia kirjoittaa nimenomaan kirjailija eikä yksityishenkilö, vaikka hän kirjoittaisikin omista

---

⁶⁸ Smith & Watson 2001, 58–62.

⁶⁹ Leinonen 12.10.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijat-kokoontuvat/>.

yksityiseksi mielletyistä ajatuksistaan. Blogikirjoitus voidaan nähdä myös representatona tai performanssina, jossa kirjailija luo itsestään tietynlaista kuvaa esimerkiksi markkinoidakseen kirjaansa lukijoille.⁷⁰ Tiina Raevaara pohtii blogissa sosiaalisen median merkitystä kirjailijalle. Hän toteaa, että sosiaalinen media toimii lukijan sitouttajana ja saa kirjailijan muuttumaan pelkästä nimestä ihmiseksi.⁷¹ Sosiaalisessa mediassa kirjailija muodostaa kuvaa itsestään lukijoille, mutta samalla myös omaa kirjailijaidentiteettiään.⁷² Kirjailijaidentiteettiä voi rakentaa ilman sosiaalista mediaakin ja Raevaara kiteyttääkin, että ”Kirjailijuuden muoto kannattaa kunkin rakentaa itselleen parhaiten sopivaksi.”⁷³

Viestinnäntutkija Joke Beyl tutkii kirjailijablogeja kirjailijoiden ja yleisön välisenä kommunikaation muotona. Hän toteaa, että kirjailijat rakentavat blogeissa raja-aitoja kirjailijoiden ja yleisön välille ja mystifioivat kirjailijuutta kuten ennen internetiä on tehty muilla keinoin. Vaikka blogien voisi ajatella tuovan kirjailijat lähemmäksi yleisöä, niin ne osaltaan kuitenkin luovat eroa kirjailijoiden ja yleisön tai laajemmin yhteiskunnan välille. Blogi on yksilön (minän) luomus, joka siten reflektoi kirjoittajan elämää valituilta osin. Blogi siis yhtäaikaaisesti verhoaa ja paljastaa kirjailijan elämää.⁷⁴ Blogi jo muodoltaan ja toiminnoiltaan luo mahdollisuuden kirjoittajan ja lukijan väliselle välimatkalle. Kirjoittaja valitsee, mistä kirjoittaa ja mitä julkaisee. Lukija voi kommentoida kirjoitusta, mutta kommentointi tapahtuu jälkikäteen. Lisäksi kirjoittaja voi valita vastaako kommenttiin vai ei.⁷⁵ Blogien on ajateltu hälventävän taiteilijoiden erityisyyttä tuomalla heitä lähemmäksi yleisöä, mutta kirjailijoiden blogikirjoitusten perusteella näin ei ole. Vanha narratiivi, jossa kirjailijat tuottavat omaa erityisyyttään ja mystisyyttään elää yhä myös blogeissa, eikä kommentointimahdollisuus itsessään vähennä narratiivin merkitystä.

Blogikirjoitusten aiheet voivat olla hyvin yksityisiä ja jopa arkoja tai toisaalta voidaan ilmoittaa, missä ja milloin kirjailijat esiintyvät kirjamessuilla. Aiheiden lisäksi julkisen ja

---

⁷⁰ Representaatiosta ja performanssista digitaalisen kulttuurin tutkimuksessa, ks. esim. Östman 2015, 36-37.

⁷¹ Raevaara 17.2.2014. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2014/02/17/onko-sosiaalinen-media-kirjailijaa-varten/>.

⁷² Identiteetin rakentamisesta blogeissa ks. esim. Östman 2015.

⁷³ Raevaara 17.2.2014. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2014/02/17/onko-sosiaalinen-media-kirjailijaa-varten/>.

⁷⁴ Beyl 2013, 137-140.

⁷⁵ Ks. Beyl 2013.

yksityisen rajasta kertoo se, kenelle kirjoittaja ajattelee kirjoittavansa. Kuvitteellinen ihannelukija määrittelee kirjoittajan tyylin.⁷⁶ Kirjoittajat saattavat kertoa ajatuksistaan päiväkirjanomaisesti, jolloin kuvitteellinen lukija ei välttämättä ole suuri yleisö vaan esimerkiksi kirjailija itse tai ystävä.⁷⁷ Tai kirjoitus on tarkoituksella kirjoitettu nimenomaan toiselle blogin kirjoittajalle ikään kuin vuoropuheluna, jolloin ulkopuolinen lukija ei näytty kovinkaan merkityksellisenä. Toisaalta taas kirjoittajat esittelevät itseään ja teoksiaan mielessään mahdollinen tuleva lukijakunta. Kirjoitus kirjoitetaan suurelle yleisölle.

Ihannelukijan myötä kirjoittaminen muodostuu sosiaalisesti prosessiksi, jossa vastaanottajasta muodostuu eräänlainen kanssatuottaja.⁷⁸ Tiina Raevaara toteaa blogissa seuraavaa: ”Toisaalta blogi suuntautuu ennen kaikkea julkisuuteen, ei kirjailijoiden suljettuun piiriin. Tässä asiassa joudun etsimään itseäni: tunnustelemaan ja haistelemaan, mikä on oikea tapa kirjoittaa omasta kirjoittamisesta.”⁷⁹ Vaikka kirjailija pohtisi etukäteen tarkkaankin, kenelle ja miten blogiin kirjoittaa, voi lukija kuitenkin olla kuka tahansa. Blogikirjoituksen tyyli muuntuu sen tarkoituksen mukaan, mutta merkitys syntyy tekstin, lukijan ja kirjoittajan vuorovaikutuksessa.⁸⁰

Blogikirjoituksia verrataan usein päiväkirjoihin ja kirjeisiin. Päiväkirjan sisäänkirjoitettu tarkoitus on reflektoida kirjoittajan tuntemuksia, kun taas blogin oletettu tarkoitus on toimia kommunikoinnin välineenä.⁸¹ Blogikirjoittaminen voidaan kokea vuorovaikutuksellisenä toimintana kuten kirjeiden kirjoittaminenkin. Blogeissa on kuitenkin myös refleksiivinen puolensa, kun kirjoittaja kertoo omista tunnoistaan kuten päiväkirjoissa. Blogeissa raja yksityisen ja julkisen välillä on yhä epäselvempi.⁸² Lähtöoletuksena voisi mediatutkija Shaun Wilsonin tapaan todeta, että blogi on tarkoitettu luettavaksi, kun taas päiväkirjan tarkoitus on pysytellä katseilta piilossa.⁸³ Kuitenkin myös päiväkirjoja julkais-

---

⁷⁶ Ks. esim. Vilkkonen 1997, 78-81.

⁷⁷ van Dijk huomioi, että myös päiväkirjaa kirjoitetaan (kuvitteelliselle) lukijalle. van Dijk 2007, 68.

⁷⁸ Vilkkonen 1997, 79.

⁷⁹ Raevaara 12.10.2013. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2013/10/12/kirjailijat-kokoontuvat/>.

⁸⁰ Lukijoista merkitysten muodostajina ks. esim. Lehtonen 1996, 187-211.

⁸¹ van Dijk 2007, 62.

⁸² Tutkimuksen kannalta oleellista on pohtia, miten tutkimuksen kohteena olevan blogin kirjoittaja näkee tuottamansa aineiston yksityisyyden. Ks. esim. Östman 2015.

⁸³ Wilson 2009, 187.

taan ja toisaalta blogia on mahdollista kirjoittaa itselle ilman, että sitä julkaisee. Media-tutkija Van Dijck näkeekin itseilmaisun sekä kommunikaation keskeisinä tekijöinä niin päiväkirjojen kuin blogien genreissä.⁸⁴ Näkisinkin, että kirjailijoiden blogissa vuorovaikutuksellisuus ja itsereflektiivisyys tulevat molemmat esille ja ovat blogin keskeisiä ominaisuuksia.

Yhteisöllisyys blogissa

Blogi on identiteetinrakennuksen väline ja muoto, mutta myös tapa kommunikoida.⁸⁵ Blogikirjoittaminen on nykyään jo niin yleistä, että sen voi nähdä oleellisena osana kommunikointikulttuuria, tapaa olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja osana yhteiskuntaa. Blogi voikin olla yksi keino pitää yhteyttä toisiin kirjailijoihin. Kirjailijan työ kuvataan usein yksinäiseksi puurtamiseksi, jolloin verkossa toimiva yhteisö voi olla tärkeä tekijä oman kirjailijaidentiteetin ylläpitämisessä. Tiina Raevara pohtii blogissa, mitä hyötyä kirjailijalle on sosiaalisesta mediasta ja toteaa työn teon näkökulmasta juuri yhteisöllisyyden tärkeäksi:

- - työtään tekevä kirjailija löytää somen kautta tarvitsemiaan tietoja, saa yhteyden kollegoihin (joita ei välttämättä muuten kovin usein näe) ja kollegoiden neuvoihin ja vertaistukeen. Pää pysyy ainakin minulla terveempänä, kun maailmassa on edes jonkinlainen työyhteisö, johon kuulun.⁸⁶

Aiemmin verkon käyttäjä ja tuottaja nähtiin erillisinä toimijoina. Sosiaalisen median myötä on todettu, että tuottajan ja käyttäjän välinen raja on häilyvä. Termeillä *produsage* ja *producer* on viitattu juurikin käyttäjän ja tuottajan roolien sekoittumiseen, jolloin esimerkiksi blogin lukijasta tulee tekstejä kommentoimalla myös blogisisällön tuottaja.⁸⁷ Kirjailijablogin kohdalla voidaan toki nähdä, että kirjailijat tuottavat sisältöä blogiin. Toisaalta kun blogia kirjoitetaan yhdessä ja lukijat kommentoivat tekstejä, tulee kirjoittajista myös käyttäjiä ja lukijoista tuottajia. Blogin kirjoittaminen on selkeästi yhdeltä

---

⁸⁴ van Dijck 2007, 68-69.

⁸⁵ van Dijck 2007, 55.

⁸⁶ Raevara 17.2.2014. <https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/2014/02/17/onko-sosiaalinen-media-kirjailijaa-varten/>.

⁸⁷ Bruns 2008.

monelle tai monelta monelle suunnattua toimintaa. Sen lisäksi, että blogikirjoittaja kommunikoi lukijoiden kanssa, niin yhteyttä luodaan myös muihin toimijoihin internetissä esimerkiksi linkittäen muihin sosiaalisen median sivustoihin.

Kritiikkien ja kirja-arvostelujen kohdalla verkko ja nimenomaan blogit luovat aivan uudenlaisen vuorovaikutuksen areenan. Ennen verkkoa kirja-arvostelut ilmestyivät lehdissä eikä kirjailijalla ollut kritiikissä kirjoitettuihin asioihin juuri sanavaltaa. Toki murskaarvion kohteeksi joutunut kirjailija saattoi kirjoittaa arviolle vastineen, mutta se saattoi helposti näyttää siltä, että kirjailija ei osaa ottaa kritiikkiä vastaan. Blogien myötä kirjailijalle avautuu eri tavalla mahdollisuus kommentoida ja keskustella arvosteluista. Hän voi linkittää verkossa esiintyneen arvostelun blogiinsa, esitellä kirjaa ja ottaa blogiin lainauksia hyvistä arvioista ja toisaalta esitellä oman näkemyksensä arvostelusta. Tätä mahdollisuutta blogissa myös käytetään ahkerasti ja se tuo blogille oman merkityksensä.

Blogin kirjoittamisella tai arvostelujen linkittämisellä voidaan saada uusia lukijoita, mutta niillä voidaan sitouttaa lukija seuraamaan jo ennestään tuttua kirjailijaa. Siten myös kirjailijoiden ja lukijoiden välille syntyy virtuaalista yhteisöllisyyttä. Internetissä kasvokkaisen kontaktin sijaan voidaan luoda sosiaalisia suhteita tuntemattomien kesken yhteisen kiinnostuksen kohteen ympärille. Virtuaalinen yhteisöllisyys on monimuotoista ja muuttuvaa, mutta yhtä merkityksellistä kuin fyysinen yhteisöllisyys.⁸⁸ Kirjailijablogissa yhteisöllisyys on siis tärkeä tekijä ja sitä syntyy niin kirjailijoiden kesken kuin myös kirjailijoiden ja lukijoiden välille.

4. KIRJAILIJA-AINEISTOJEN ARKISTOINTI

Verkkoaineiston arkistoinnin nykytilanne

Esittelen seuraavaksi verkkoarkistoinnin nykytilannetta. Käyn aluksi lyhyesti läpi viranomaisarkistojen tilannetta kokonaiskuvan saamiseksi. Viranomaisarkistoissa verkkoaineisto on huomioitu arkistolaitoksen yleismääräyksessä 3.8.2010: ”Kotisivulla ja Intra-

---

⁸⁸ Virtuaalisesta yhteisöllisyydestä ks. esim. Pink, Horst, Postill, Hjorth, Lewis & Tacchi 2016, 105-107; Benkler 2006, 375-377.

netissä olevista tärkeistä tiedotteista ja julkaisuista otetaan pysyvää säilytystä varten paperikopio tai muu jäljenne, jos se on teknisesti mahdollista ja jos aineisto ei tule muutoin pysyvästi säilytetyksi.”⁸⁹ Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että Kansalliskirjasto hakee ja tallentaa kerran vuodessa yleisön vapaasti saatavilla olevat suomalaiset verkkosivut ja järjestää tarpeen mukaan erilaisia teemakeräyksiä.⁹⁰ Aineiston hakeminen ja tallentaminen perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriaineistolain mukaisesti vahvistamaan keräyssuunnitelmaan, mutta ei voi mitenkään kattaa kaikkea verkkoaineistoa.⁹¹ Uusia säilyttämisstrategioita tulisi siis kehittää.

Sosiaalisen median viesteille ei toistaiseksi ole mitään ohjetta tai määräystä, jota niiden talteenottoon voitaisiin soveltaa eikä myöskään osoitettua tahoa, joka tallentamisesta vastaisi.⁹² Kansalliskirjaston verkkoharavoinnille sosiaalisen median aineistot muodostavat myös monia haasteita. Voidaan esimerkiksi kysyä, miten suomalainen aineisto voidaan rajata. Mikä esimerkiksi olisi suomalainen Facebook? Verkkoharavoinnilla ei voida myöskään kerätä sovelluksia eli ”appseja” tai eri päätelaitteiden kuten mobiililaitteiden näkymiä. Verkkoharavoinnilla ei päästä käsiksi kavereiden väliseen keskusteluun vaan ainoastaan julkiseen sisältöön. Maksullinen sisältö, käyttäjäkohtaiset näkymät tai hakuja edellyttävät tietokannat ovat verkkoharavoinnin ulottumattomissa.⁹³ Sosiaalisen median arkistoinnissa on siis monia eettisiä ja käytännön ongelmia, joihin organisaatiot voivat toki jossain määrin kehittää omia erillISRatkaisuja hyvällä etukäteissuunnittelulla lainsäädännön puitteissa.

Viranomaisarkistoissa tilanne on monin paikoin ratkaisematta ja vaikka verkkosivuja tallennettaisiinkin systemaattisesti, voi niiden jälkikäteinen hyödyntäminen olla haastavaa muun muassa sen vuoksi, että sisältöä syntyy jatkuvasti lisää. Yksityisarkistoissakin tilanteeseen on herätty hiljalleen ja esimerkiksi edellä mainittu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran *Puhuva kirjailija – kertova arkisto* -hanke käynnistyi vuonna 2012. Toisaalta kansainvälisesti verkkoaineistoja on tallennettu pidempään, mutta aineistojen käytettävyys on monin paikoin ratkaisematta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa Library of Congress aloitti

---

⁸⁹ Valtionhallinnon asiakirjojen seulonta ja hävittäminen 2010, 39.

⁹⁰ Kansalliskirjaston keräyssuunnitelma. 30.9.2015.

⁹¹ Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 1433/2007.

⁹² Eerikäinen 2014, 7.

⁹³ Eerikäinen 2014, 8.

verkkosivujen arkistoinnin pilottihankkeen jo vuonna 2000 ja on edistänyt digitaalista arkistointia tämän jälkeen erilaisilla kansainvälisillä ja kansallisilla projekteilla.⁹⁴ Twiittejä kongressin kirjasto on arkistoinut vuosilta 2006–2010 ja niitä on kertynyt yli 170 miljardia.⁹⁵ Tällaisen aineistomassan järjestäminen ja käytettäväksi saattaminen vaatii valtavasti aikaa ja resursseja ja on yhä edelleen kesken.

Internet Archive on kerännyt verkkosivuja jo vuodesta 1996. Internet Archive tallentaa kopion verkkosivusta ja sivuston sisältö on suoraan käytettävissä.⁹⁶ Arkistotutkija Catherine O’Sullivan kritisoi Internet Archiven käytäntöä, koska sivustoilta puuttuu metadata, eikä arkisto voi siten täysin vastata tutkimuksellisiin tarpeisiin. Metatiedot ovat asiakirjan kontekstia, sisältöä ja rakennetta kuvaavaa tietoa, jonka avulla asiakirjaa voidaan hakea ja paikantaa.⁹⁷ Tämän vuoksi O’Sullivan tähdentää institutionaalisten arkistojen merkitystä syntysähköisen aineiston arkistoinnissa.⁹⁸ Kuitenkin yhä edelleen arkistoalan asiantuntijat pohtivat onko henkilökohtaisten digitaalisten aineistojen tallentamisessa ja säilyttämisessä kyse lainkaan arkistoinnista ja kenen tehtävä pitkäaikaissäilyttäminen on.⁹⁹ Kysymykseen liittyy toki eri maiden erot siinä, nähdäänkö yksityiset aineistot ylipäätään arkistoaineistona. Suomessa yksityiset aineistot on perinteisesti katsottu arkistoiksi ja siten lähtökohdat asian ratkaisemiseksi ovat täällä erilaiset.¹⁰⁰ O’Sullivanin näkökulma onkin pohjana käsitellessäni arkistoinstituutioiden ja omaehtoisten arkistojen mahdollisuuksia verkkoaineiston arkistointiin.

Kulttuurinen ja teknologinen muutos

Syntysähköisen aineiston arkistoinnissa ja tutkimuksessa voidaan nähdä kaksi keskeistä haastetta. Digitaalinen muutos on vaikuttanut niin kulttuurisesti kuin teknologisesti.¹⁰¹

---

⁹⁴ Web Archiving. Library of Congress -internet-sivut. 13.10.2015.

⁹⁵ Update on the Twitter Archive at the Library of Congress -blogiteksti. Library of Congress -internet-sivut. 2.11.2015.

⁹⁶ Internet Archive -verkkosivusto. 13.10.2015.

⁹⁷ Pearce-Moses 2005.

⁹⁸ O’Sullivan 2005, 70–71.

⁹⁹ Ks. esim. Uotila 2014. Uotilan konferenssiraportti käsittelee lähinnä yksityishenkilöiden digitaalisia aineistoja, mutta esiteltyt näkökulmat ovat hyvin samankaltaisia kuin verkkoaineistojen osalta.

¹⁰⁰ Henttonen 2015, 27-29.

¹⁰¹ Blouin Jr. & Rosenberg 2011, 186.

Analogisen materiaalin arkistointiin on kehitetty hyvät menetelmät, ja tallennusvälineitä kuten paperia ja kasetteja huolletaan säännöllisesti, jotta materiaali säilyy mahdollisimman pitkään. Analogisessa aineistossa tallennusvälineen vahingoittuminen tarkoittaisi sisällön tuhoutumista, ellei aineistosta ole otettu kopiota. Siinäkin tapauksessa originaaliversion katoaminen olisi autenttisuuden kannalta ongelmallista. Sähköisessä materiaalissa taas ongelmana on se, miten bitit saadaan säilymään eheinä, ja että data on luettavissa myös myöhemmin, jos ja kun tallennusmuotoa ei enää tueta. Tällä hetkellä ei välttämättä voida varmasti taata, että digitaalinen aineisto olisi käytettävissä myös sadan vuoden päästä, kuten voidaan oikein arkistoidun paperisen asiakirjan suhteen tehdä. Teknisten seikkojen lisäksi esimerkiksi kaupalliset intressit vaikuttavat digitaaliseen säilyttämiseen kuten siihen, mikä tallennusformaatti on kulloinkin käytössä ja miten siirto toisesta formaatista toiseen voidaan taata.¹⁰²

Provenienssiperiaatetta on pidetty tärkeimpänä arkistotyötä ohjaavana periaatteena. Sen mukaan eri arkistonmuodostajien asiakirjoja ei saa sekoittaa toisiinsa ja asiakirjojen alkuperäinen järjestys on säilytettävä.¹⁰³ Arkistossa siis asiakirjojen alkuperäinen konteksti luo materiaalille merkityksensä. Samalla provenienssin on nähty olevan keskeinen tekijä asiakirjan aitouden ja todistusvoimaisuuden muodostumisessa. Toisaalta postmodernit arkistoteoreetikot ovat puhuneet aineistojen monikontekstisuudesta ja multiprovenienssiaalisuudesta etenkin digitaalisessa ympäristössä.¹⁰⁴ Digitaalisessa ympäristössä provenienssin tai alkuperäisen kontekstin ylläpitäminen onkin hankalaa, kun aineistoa voidaan hakea hakukoneiden avulla, jolloin yksittäiseen asiakirjaan tai vaikka blogitekstiin kiinteästi liittyvä muu aineisto ei välttämättä tule esiin. Lisäksi aineiston alkuperäisyyttä on hankala digitaalisessa ympäristössä todentaa. Digitaalinen arkisto nostaakin esiin uudenlaisia käytännön ongelmia, joista tulee keskustella myös teoreettisella tasolla.

Ratkaisuna kontekstien esille tuomiseksi digitaalisessa ympäristössä, on ehdotettu aineiston kuvailua tarkasti metadatan avulla. Sosiaalisen median osalta metadata voi olla hyvin monenlaista kuten käyttäjiin liittyvää taustatietoa, ulkopuolisia linkityksiä kuten

---

¹⁰² Smith 2004.

¹⁰³ Henttonen, 2015, 26, 57.

¹⁰⁴ Monks-Leeson 2011, 42-43.

kuvia tai aineistojen keräämiseen ja analysointiin liittyvää dataa. Digitaalinen arkistointi vaatii teknistä osaamista, mutta juuri metadatan kohdalla näkisin arkistoalan asiantuntijuuden keskeisessä osassa. Arkistoalan asiantuntijoilla on ammattitaitoa määrittää se, minkälaista metadataa aineistosta olisi tärkeää kerätä.¹⁰⁵ Lisäksi metadatan käsittelyyn tulisi tehdä standardisoituja käytäntöjä.¹⁰⁶ Itse metadatan tuottamisessa yhteistyö eri toimijoiden kanssa olisi taas tuottoisaa kuten seuraavassakin luvussa totean.

Blogien kuten muunkin syntysähköisen aineiston arkistoinnin kohdalla näen oleelliseksi sen, että arkistoinnissa otetaan huomioon blogin alkuperäinen rakenne ja ulkomuoto.¹⁰⁷ Pelkän sisällön kopioiminen esimerkiksi tekstitiedostoksi ei riitä vaan vähintään metatiedoissa tulisi käydä ilmi rakenne- ja muita tietoja. Tarkastellessani kirjailijablogin rakennetta ja yrittäessäni kuvata sen ominaisuuksia tutkielmassa, törmäsin jo tähän ongelmaan. Pelkkä sanallinen kuvaus ei tuo oikeutta blogien multimediaaliselle kokonaisuudelle. Esimerkiksi kuvakaappauksilla saadaan ainakin still-kuvia blogin rakenteesta, mutta blogin toiminnallisuuden rekonstruointi on muutoin hankalaa. Tähän voisi toki auttaa esimerkiksi käyttäjäkokemusten kerääminen metadataksi. Toisaalta historiantutkija Toni Weller toteaa, että metadatan avulla ei voida rekonstruoida alkuperäistä käyttäjäkokemusta, esimerkiksi käyttäjälle kohdennettujen mainosten arkistointi on mahdotonta, vaikka ne kertovat osaltaan tämän hetken yhteiskuntahistoriaa.¹⁰⁸

Yhtenä kulttuurisena ja tutkimuksellisenä ongelmana voidaan pitää myös sitä, että kaikkea sähkösyntyistä aineistoa on mahdotonta säilyttää. Toki tulee huomioida, ettei myöskään kaikkia paperiaineistojakaan voida säilyttää, mutta digitaalisen muutoksen alussa historiallinen aukko voi olla merkittävän suuri, kun kattavia säilytysratkaisuja ei ole vielä tehty.¹⁰⁹ Toisaalta ongelmana voi olla se, että aineistoa on niin paljon, että sen käytettävyys kärsii.¹¹⁰ Esimerkiksi edellä mainitsemani Library of Congressin twiittien arkistointi on törmännyt juurikin tähän ongelmaan. Aineiston järjestäminen on hankalaa ja

---

¹⁰⁵ Blouin Jr. & Rosenberg 2011, 198.

¹⁰⁶ Fält 2016b, 62.

¹⁰⁷ Voidaan toki myös kysyä, mikä on blogin alkuperäinen muoto. Onko blogisivu autenttinen, kun osa linkeistä ei toimi? Näihin kysymyksiin ei ole selkeää vastausta, mutta ne ovat tärkeitä huomata pohdittaessa syntysähköisen aineiston arkistointia. Ks. esim. Pennock 2013.

¹⁰⁸ Weller 2013, 8.

¹⁰⁹ Ks. esim. Weller 2013, 9.

¹¹⁰ Ks. esim. Rosenzweig 2003, 738.

hakujen kohdistaminen aineistoon niin, että tulokset olisivat relevantteja, on haastavaa. Oleellisen tiedon löytäminen voi olla vaikeaa, mutta toisaalta digitalisoitumisen myötä aineistojen saatavuus on myös helpottunut. Arkistolähteiden äärelle pääsee kotisohvalta ja eri arkistojen aineistoa voi tutkia koneelta yhtäaikaisesti.

Arvonmääritys, hankintapolitiikka ja arkisto-organisaatioiden yhteistyö

Arvonmäärityksen tarkoitus on määrittää pitkäaikaisesti säilytettäväksi valittavat asiakirjat sekä säilytysajat määräaikaisesti säilytettävillä asiakirjoille. Arvonmäärityspäätöksiin vaikuttavat organisaation ja arkistoinstituution hankintapolitiikan ja -strategian tavoitteet sekä asiakirjahallinnon ja arkistotoiminnan päämäärät.¹¹¹ Yksityisarkistoja säilyttävänä arkistoinstituutioon SKS:n toimintaa ohjaa ennen kaikkea hankinta- ja kokoelmapolitiikat, joiden tehtävänä on antaa suuntaa arvonmääritys- ja hankintapäätöksille sekä resurssien käyttöön.¹¹² Tähän asti hankintapolitiikka on käsittänyt analogisen aineiston, joten esimerkiksi tilat, määrärahat ja digitointiresurssit ovat vaikuttaneet hankintamahdollisuuksiin. Digitaaliset aineistot ja sähköinen arkisto auttaisivat tilanpuutteeseen ja pitkässä juoksussa mahdollisesti myös muuhun mahdolliseen resurssipulaan, vaikka tätä on vaikea arvioida, koska järjestelmät vaativat jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä. Digitalisaatio tuo muassaan myös muita haasteita hankintapolitiikkaan ja arvonmääritykseen.

Arkistolakia (831/1994) muutettiin vuonna 2016, kun uusi laki Kansallisarkistosta (1145/2016) säädettiin. Arkistolakityöryhmä on esittänyt myös uutta yleislakia, joka kattaisi viranomaisten koko tiedonhallinnan. Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut vuonna 2015 Yksityisarkistolakityöryhmän muistion, jossa esitetään lisäksi yksityisarkistolain säätämistä pelkän Yksityisten arkistojen valtioneuvoston päätöksen (1006/2006) koskevan lain asemesta. Näiden lakimuutosten myötä arkistolaisissa oleva sääntely siirtyisi näihin lakeihin. Toistaiseksi voimassa on vielä vanha valtioneuvoston päätös, jonka tarkoituksena 1 §:n mukaan on ”- edistää kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien yksityisten arkistoa-ineistojen säilymistä ja käyttöä turvaamalla tällaisia aineistoja säilyttävien yksityisten arkistojen toimintaedellytykset niille myönnettävillä valtioneuvoston päätöksillä.”

---

¹¹¹ Valtonen 2015, 93.

¹¹² Kirjallisuusarkiston hankintaohjelma 16.11.2009; Valtonen 2015, 116-117.

Uudessa yksityisarkistolaissa keskeisin muutos olisi, että yksityisten arkistojen toimintaedellytysten turvaamisen sijaan rahoitus suunnattaisiin yksityisten arkistoaineistojen säilymiseen ja käyttöön. Valtionapuviranomaisena toimisi Kansallisarkisto ja rahoitus perustuisi toiminnan laajuuteen ja laatuun tila- ja henkilöstökustannusten sijaan. Lisäksi kertaluonteista hankeavustusta voisivat saada myös muut kuin pysyväisrahoituksen piirissä olevat tahot.¹¹³ Muistion nykytilaa kartoittavassa osiossa todetaan, että sähköinen pysyväissäilytys on yksityisarkistoissa toistaiseksi ratkaisematta, mutta arkistot ovat mukana opetusministeriön Kansallisen Digitaalisen Kirjaston (KDK) hankkeessa.¹¹⁴ Sähköisyyntyyisen yksityisaineiston hankinnan ja talteenoton haasteet nähdään niin suurina, että ne voidaan ratkaista ainoastaan yksityisen ja julkisen arkistosektorin yhteistyönä, muttei valtionavustusten määrärahojen puitteissa.¹¹⁵

Kansallinen Digitaalinen Kirjasto (KDK) tarjoaisi hankkeessa mukana oleville arkistoille mahdollisuuden pitkäaikaissäilytyksen palveluille (PAS-palvelu). Palvelun tarkoituksena on säilyttää merkittävimmät digitoidut sekä syntysähköiset kulttuuriperintöaineistot pitkäaikaisesti sekä turvata niiden ymmärrettävyyden säilyminen.¹¹⁶ KDK PAS ei ole vielä käytössä vaan vasta kehitteillä. Yhteistyö on varmastikin digitaalisen aineiston pitkäikäisyyden kehittämiseksi tärkeä mahdollisuus. Kuten edellä on useasti todettu, vaatii sähköisen pitkäaikaissäilytyksen suunnittelu valtavasti resursseja, joita yksittäisillä arkistoilla ei juurikaan ole. Toki yhteistyökin vaatii arkistoilta resursseja, ja näkisinkin, että ratkaisujen löytäminen vaatii niin arkistojen omia linjauksia kuin myös yhteistyötä.

Arkistotoimijoiden yhteistyöstä puhutaan myös uudessa laissa Kansallisarkistosta (1145/2016). Kansallisarkiston yhdeksi tehtäväksi todetaan 2 §:n 4. momentissa ”-- osallistua yksityisen arkistotoiminnan kehittämiseen yhteistyössä yksityisen arkistotoiminnan harjoittajien kanssa”. Yhtenä yhteistyön muotona on kansallisen hankintapolitiikan muodostaminen. Kansallisella hankintapolitiikalla on tarkoitus varmistaa ajallisesti, alueellisesti sekä teemallisesti monimuotoisen ja yhteiskunnallisesti edustavan yksityisen

---

¹¹³ Yksityisarkistolakityöryhmän muistio 2015.

¹¹⁴ Yksityisarkistolakityöryhmän muistio 2015, 6.

¹¹⁵ Yksityisarkistolakityöryhmän muistio 2015, 7-8.

¹¹⁶ KDK tarjoaa pitkäaikaissäilytyspalvelua. KDK:n internet-sivut. 25.4.2017. Lisäksi viranomaisarkistojen osalta SAPA-palvelun on tarkoitus korvata vuonna 2015 alasajetun Arkistolaitoksen viranomaisarkistoille tarkoitettua sähköisen säilyttämisen VAPA-palvelu hyödyntämällä KDK-PAS-palvelua. Ks. Kallela 2016.

arkistoaineiston talteen saaminen. Siten aineistonluovuttajat osataan ohjata oikean organisaation puoleen eikä päällekkäisiä hankintoja tehdä.¹¹⁷ Yhteisen hankintapolitiikan lisäksi arkistot voivat muodostaa myös omia linjauksia hankintapolitiikalleen.

Asiakirjahallinnan asiantuntija Marjo Rita Valtosen mukaan Pohjoismaissa systemaattista hankintapolitiikkaa on toteutettu vain harvoissa arkistoissa. Yksityisarkistojen hankintapolitiikka on kohdistunut vaikuttavuuteensa nähden aliedustettuihin toimijoihin, sota-ajan ja sen jälkeisten vuosien erityisilmiöihin sekä esimerkiksi maahanmuuttoon ja kansainvälistymiseen ilmiöinä.¹¹⁸ Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkiston hankintapolitiikan mukaan arkisto ottaa vastaan aineistoja spontaaniluovutuksina, mutta niitä myös hankitaan aktiivisesti ja suunnitelmallisesti. Alkuperäisaineistoja otetaan vastaan mm. Suomessa toimivilta kirjailijoilta ja muilta kulttuurivaikuttajilta.¹¹⁹

Kirjallisuusarkiston hankintapolitiikka on siis keskittynyt selkeästi tiettyyn teemaan, mutta on myös melko väljä. Esimerkiksi se, kuka lasketaan kirjailijaksi tai kulttuurivaikuttajaksi ei käy hankintapolitiikasta ilmi. Kirjailijablogin kirjoittajista osa on kustantanut joitain kirjojaan itse ennen kuin on saanut kustannussopimuksen. Missä kohtaa siis kirjoittaja muuttuu kirjailijaksi? Kysymykset ovat vaikeita eikä niihin ole helppo vastata tiiviissä hankintapolitiikassa vaan määrittelyjä joudutaan tekemään tapauskohtaisesti. Tällöin on ensiarvoisen tärkeää, että arkiston henkilökunta on ammattitaitoista ja ymmärtää suomalaista kulttuuria, ja jolla on näkemys esimerkiksi tutkimuksellisesti arvokkaasta aineistosta.

Tällaisten vaatimusten esittäminen arkiston henkilökunnalle saa myös pohtimaan arkistoalan ammattilaisten roolia. Arkistoteoreetikko Terry Cook on kuvannut arkistoalalla tapahtuneita muutoksia ja erityisesti arkistojen ja arkistonhoitajien vuorovaikutusta yhteiskunnan kanssa neljän paradigman kautta. Paradigmat ovat edenneet limittäin ja päällekkäin ja niiden keskeisillä teemoilla on yhä vaikutusta arkistoalalla. Ensimmäisessä paradigmassa Ranskan vallankumouksesta 1930-luvulle todistusvoimaisuus oli keskeisessä osassa ja arkistonhoitaja nähtiin totuuden säilyttäjänä ja portinvartijan roolissa.¹²⁰

---

¹¹⁷ Joki 2.12.2016. Näkökulmia arkistosta -blogi. 25.4.2017.

¹¹⁸ Valtonen 2015, 118.

¹¹⁹ Kirjallisuusarkiston hankintaohjelma 16.11.2009.

¹²⁰ Cook 2013, 106-107.

Toisessa paradigmassa 1930-luvulta 1970-luvulle arkistonhoitajan rooli muuttui aktiiviseksi, ja arkistoja, muistia ja kulttuuriperintöä muodostettiin tietoisesti arvonmäärityksen ja seulonnan kautta. Kolmas postmoderni paradigma on jatkunut 1970-luvulta näihin päiviin. Arkistot ja arkistoalan ammattilaiset refleктоivat yhteiskuntaa, sen monimuotoisuutta ja eroavaisuuksia suuremmin kuin aiemmin. Yhden totuuden sijasta arkistot muodostavat useita totuuksia ja arkistonhoitajat ovat tiedostaneet oman roolinsa osana yhteiskuntaa ja sen identiteettien, muistien ja kertomusten välittäjinä. Kolmannessa paradigmassa digitaalinen muutoksen myötä on toisaalta herännyt uudenlainen tarve säilyttää nopeasti muuttuvan yhteiskunnan ja sen medioiden jälkiä.¹²¹

Cookin mukaan neljäs paradigma on parhaillaan muotoutumassa digitaalisten muutosten ja internetin myötä.¹²² Käynnissä on osallistavan ja omaehtoisen kulttuurin aika, joka vaikuttaa myös arkistoalalla. Esimerkiksi erilaiset yhteisöt perustavat omia arkistojaan tai Facebookiin perustetaan erilaisia nostalgia-ryhmiä.¹²³ Tällaiset arkistot voivat julkaista esimerkiksi kirjailijan käsikirjoituksia, valokuvia, kirjeitä ja muuta kirjailijaan liittyvää aineistoa, joka on voitu koota ja digitoida eri arkistojen kokoelmista. Uusien kontekstien luominen muuttaa perinteistä käsitystä arkistojen provenienssista, mutta saattaa tuoda tutkimuksellisesti arvokasta lisätietoa ja helpottaa aineistojen saavutettavuutta. Tällaiset arkistoinstituutioiden ulkopuolella tai niiden rajapinnalla toimivat omaehtoiset arkistot saavat pohtimaan, sitä kenen vastuulla arkistointi on ja minkälainen rooli institutionaalisilla arkistoilla voi digitaalisessa ympäristössä olla.

Cookin mukaan arkistoalan ammattilaiset eivät voikaan enää jättäytyä arkistoinstituutioiden seinien sisälle arvovaltaisiksi erityisasiantuntijoiksi vaan heidän tulisi muuntautua yhteisöjen mentoreiksi ja kannustajiksi. Arkistoinstituutiot voivat myös itse hyödyntää ihmisten asiantuntijuutta osallistamalla heitä kertomaan omista muistoistaan ja esimerkiksi tuottamaan lisätietoa arkistoissa jo olevista aineistoista. Siten dialogi ja asiantuntijuus voi toimia molempiin suuntiin arkistoalan asiantuntijoilta yhteisölle ja toisaalta yhteisöiltä arkistoalan ammattilaisille.¹²⁴

---

¹²¹ Cook 2013, 107-113.

¹²² Cook 2013, 113.

¹²³ Theimer 2012.

¹²⁴ Cook 2013, 113-116.

Cookin ajatusten myötä näkisin, että myös hankintapolitiikkaa tulisi tehdä yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Arkistoalan koulutus ja asiantuntijuus eivät välttämättä voi yksinään vastata kaikkiin vaatimuksiin vaan arkistoinstituutiot voivat hyödyntää myös tavallisten ihmisten ja muiden asiantuntijoiden näkemyksiä siitä, mitä tulisi arkistoida. Tämä on myös sen vuoksi tärkeää, että hankintapolitiikkaan ja arvonmääritykseen liittyy aina vahvasti myös eettisyyden ja vallankäytön kysymykset.¹²⁵ Kysymykset siitä, kenen historia on säilyttämisen arvoista tai minkälaisia hiljaisuuksia arkistoissa syntyvät yhteiskunnallisesti merkittäviä ja tärkeitä keskustelun ja tutkimuksen aiheita. Siten esimerkiksi kirjailijoiden tuottaman materiaalin kohdalla tulee pohtia myös sitä, mitä kirjailijat ja muut kirjallisuuden parissa toimivat näkevät säilyttämisen arvoiseksi.

Kirjailijoiden näkökulma arkistointiin

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Svenska Litteratursällskapet i Finland järjestivät vuonna 2015 kyselyn kirjailijoille heidän sähkösyntyisistä aineistoistaan.¹²⁶ Kyselyn tarkoituksena oli auttaa arkistoja suunnittelemaan syntysähköisten aineistojen vastaanottoa ja järjestämistä tulevaisuudessa. Kyselyyn vastasi 85 kirjailijaa ja yhteenvedon mukaan aineistoa syntyy yhä enenevässä määrin sähköisenä, mutta myös paperimuodossa. Yhteenvedon mukaan sähköisen säilyttämisen tavat olivat moninaisia ja useat kirjailijat kaipasivat apua tukea aineistojensa säilyttämiseen ja järjestämiseen. Ongelmana oli esimerkiksi se, että aineistoa syntyy digitaalisena, mutta myös analogisena ja ne täydentävät toisiaan monin tavoin.

Tutkielmani kannalta minua kiinnostavat erityisesti kirjailijoiden näkemykset sosiaalisen median aineistoista. Kyselyn yhteenvedon mukaan kirjailijat kokevat blogin osaksi tuotantoa, mutta toisaalta päiväkirjanomaiseksi ideoiden varastoksi. Niiden säilymisestä kannetaan huolta, mutta tekstejä myös säilytetään huolellisemmin kuin ehkä muita sähköisiä tekstejä. Sen sijaan Facebookin ja Instagramin kaltaisten sovellusten sisältöä ei

---

¹²⁵ Valtonen 2015, 122-126.

¹²⁶ Kysely kirjailijoiden sähköisistä aineistoista 2015. Sain kyselyn alustavan yhteenvedon sekä vastaukset SKS:lta käyttööni tutkielmaani varten, mutta kyseessä on arkistojen sisäinen valmisteluaineisto, joten käytän sitä tässä luvussa vain lyhyesti tukemaan omia havaintojani sekä tutkimuskirjallisuutta.

juurikaan koottu ja tallennettu itselle, vaikka niitä saatettiin aktiivisesti seurata.¹²⁷ Kysely koski lähinnä erilaisia aineistomuotoja eikä sinänsä vastaa kysymykseen siitä, minkälaisen aineiston kirjailijat näkevät säilyttämisen arvoiseksi. Vastaukset kuitenkin osoittavat, että esimerkiksi juuri blogit nähdään tärkeäksi osaksi omaa työtä. Siten niillä voidaan nähdä olevan samanlaista säilytysarvoa kuin esimerkiksi kirjailijoiden kirjeillä tai päiväkirjoilla on nähty olevan.

Vaikka kirjailijat itsekin näkevät digitaalisten aineistojensa säilytysarvon, se ei auta, jos he eivät myös itse niitä aktiivisesti pyri säilyttämään. Internet-sivut voivat periaatteessa milloin vain kaatua ja aina niitä ei saa pelastettua. Toistaiseksi, kun pysyvää säilytysratkaisua ei ole, tulisi kirjailijoiden itsekin huolehtia tuottamiensa aineistojen säilymisestä esimerkiksi tallentamalla niitä kovalevyille ja muistitikuille tai tulostamalla paperille. Joiltain sosiaalisen median alustoilta on myös mahdollista ladata tuottamansa sisältö itselleen arkistoitavaksi.¹²⁸ Siten viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana tuotettujen digitaalisten aineistojen säilymiselle olisi ainakin jonkinlainen mahdollisuus. Näin ajateltuna vastuu kulttuurihistoriallisesti merkittävien aineistojen säilymisestä ei ole ainoastaan instituutioilla tai muilla virallisilla tahoilla vaan meillä kaikilla.

Arkistoinnin eettiset ja oikeudelliset kysymykset sosiaalisen median aineistoissa

Sosiaalisen median kuten myös laajemmin digitaalisten aineistojen arkistoinnin kohdalla eettiset ja oikeudelliset kysymykset ovat monimutkaisia. Aineistojen käyttöön ja arkistointiin vaikuttavat palveluntarjoajien käyttöehdot, erilaiset lisenssit sekä lainsäädäntö, joka vaihtelee maittain.¹²⁹ Keskeinen oikeudellinen kysymys on se, kuka aineiston omistaa.¹³⁰ Sosiaalisen median käyttäjä on toki tuottamansa sisällön tekijä, mutta sosiaalisen median alustat yleensä omistavat oikeuden myydä käyttäjien tuottamaa sisältöä. Käyttäjien on siten hankala tai jopa mahdotonta määritellä tai selvittää mihin data päätyy ja kuka sitä käyttää. Käyttöehtojen mukaan käyttäjillä on yleensä kuitenkin kaikki vastuu

---

¹²⁷ Kysely kirjailijoiden sähköisistä aineistoista 2015.

¹²⁸ Thomson 2016, 12-13.

¹²⁹ Pennock 2013, 9.

¹³⁰ Ks. esim. Rosenzweig 2003, 744-745.

tuottamastaan sisällöstä.¹³¹ Palveluntarjoajien käyttöehdot onkin pitkälti luotu kaupallisia tarkoituksia varten, ja ne myös muuttuvat nopeasti. Tämä vaikeuttaa myös pitkäaikaisen arkistointiratkaisujen tekemistä.¹³²

Käyttöehdot usein itsessään jo estävät ladatun tutkimusdatan arkistoinnin. Myöskään tutkimusdatan avoin jakaminen arkistoissa ei ole sallittua eikä dataa saa siirtää toiseen palveluun. Esimerkiksi tutkimusryhmä voi kerätä Twitteristä twiittejä, mutta datan siirtäminen pilvipalveluun olisi kiellettyä.¹³³ Viime vuosina on kuitenkin syntynyt yrityksiä, jotka tallentavat esimerkiksi twiittejä tai muita sosiaalisen median aineistoja, joita organisaatiot, yritykset ja tutkijat voivat ostaa. Lisäksi muistiorganisaatiot ovat jonkin verran tehneet sosiaalisen median alustojen kanssa sopimuksia datan hankkimiseksi. Tällainen toiminta luo kuitenkin epätasa-arvoa datan saavutettavuuden kannalta ja asettaa organisaatiot eriarvoiseen asemaan.¹³⁴ Lisäksi tutkimusdatan myyminen herättää tutkimuseettisiä kysymyksiä esimerkiksi tieteen riippumattomuudesta.¹³⁵

Tietosuoja on erityisen ongelmallinen kysymys sosiaalisessa mediassa, koska aineisto on käyttäjälähtöistä ja sisältää paljon tunnistettavia tietoja. Arkistoinstituutioiden pitäisi siis etukäteen miettiä, voiko ja miten aineiston anonymisoida tai miten muuten huolehtia yksityisyydensuojasta aineistoa jatkokäytettäessä.¹³⁶ Lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaan henkilöllä on tietyissä tapauksissa oikeus poistaa tietonsa internetin hakukoneista, jolloin sen pitäisi olla mahdollista myös arkistoidulle tiedolle.¹³⁷

Sen sijaan sosiaalisen median datan arkistointi ei yleensä sisällä tekijänoikeusloukkauksia, koska käyttöehdot estävät jo vakavimmat rikkomukset. Poikkeuksena ovat kuitenkin valokuvat, jotka ovat tekijänsuojan alaisia.¹³⁸ Käyttöehdot, lisenssit sekä lait estävät tällä hetkellä sosiaalisen median arkistoinnin Suomessa. Esimerkiksi amerikkalaiset palveluntarjoajat noudattavat maansa lakeja, jotka voivat hyvinkin olla ristiriidassa Suomen

---

¹³¹ Thomson 2016, 20; Fält 2016a.

¹³² Ks. esim. Thomson 2016.

¹³³ Ks. esim. Thomson 2016, 15-16.

¹³⁴ Thomson 2016, 8, 12, 17.

¹³⁵ Tieteen arvoista ks. esim. Kuula 2015, 25-32.

¹³⁶ Thomson 2016, 8; ks. myös Kuula 2015, 200, 207-222.

¹³⁷ Ks. myös Thomson 2016, 15; Fält 2016a.

¹³⁸ Thomson 2016, 17.

lakien kanssa. Arkistointi siis eroaa Kansalliskirjaston harjoittamasta verkkoaineistojen keräyksestä. Sosiaalisen median aineistojen arkistointiin liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset ovat mutkikkaita ja niiden ratkaiseminen vaatii yhteistyötä arkistoinstituutioiden ja muiden muistiorganisaatioiden sekä viranomaisten ja tutkijoiden kanssa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

5. LOPUKSI

Sosiaalisen median aineistot on huomattu tutkimuksellisesti kiinnostavaksi ja niillä voidaan nähdä myös kulttuuriperinnöllistä arvoa. Erityisesti tutkimuksellisen kiinnostuksen vuoksi arkistot ja muut muistiorganisaatiot ovat heränneet sosiaalisen median arkistoinnin tarpeeseen. Arkistointi on nähty tärkeäksi etenkin sen vuoksi, että internetin sisällöt ovat lyhytikäisiä ja katoavat nopeasti. Tutkimuksellisesti tämä on ongelmallista, etenkin kun tutkimusdatan avaaminen ja saavutettavuus myös tutkimuksen jälkeen nähdään yhä tärkeämmäksi.¹³⁹

Kirjailijablogit kertovat nykyhetken kirjailijan ammatista, roolista yhteiskunnassa sekä laajemminkin kulttuurista. Taiteilijoiden tulee brändätä itsensä, jotta heistä kiinnostutaan ja jotta heidän tekemänsä taide myy. Brändäys voi tapahtua eri keinoin, joista blogin pitäminen on yksi. Toisaalta blogi ja laajemminkin sosiaalinen media toimii monenlaisen yhteisöllisyyden paikkana ja väylänä rakentaa ja tuoda esiin omaa identiteettiään. Arjen kuvaukset toisaalta inhimillistävät kirjailijoita, mutta myös mystifioivat. Sosiaalisella medialla on keskeinen osa tämän hetken yhteiskuntaa ja kulttuuria. Kirjailijablogit tuottavat tutkimuksellisestikin mielenkiintoista kuvaa kirjailijoista, kustannusalasta sekä suomalaisesta kulttuuripolitiikasta.

Kirjailijoiden syntysähköisten aineistojen ja erityisesti sosiaalisen median ja blogien säilyttäminen tuleville sukupolville on tärkeää ja näkemystä tukee jo se, että arkistot pyrkivät selvittämään erilaisia säilytysratkaisuja. Toki blogit ovat jo nyt tutkijoiden käytävissä, mutta arkistoinnin jälkeen niiden käytettävyys olisi aivan erilaista. Ennen kaikkea voitaisiin luottaa siihen, että blogit säilyvät, jolloin esimerkiksi tutkimuksen toistettavuus

---

¹³⁹ Ks. esim. Pennock 2013; Fält 2016b.

ja luotettavuus paranisivat. Metatietojen avulla blogien käyttö tutkimuksessa olisi monipuolisempaa, kun blogien rakenne- ja käyttäjätiedot säilyisivät. Toisaalta metatiedotkaan eivät täysin pysty ratkaisemaan monimuotoisen digitaalisen aineiston säilyttämiseen ja jatkokäyttöön liittyviä ongelmia.

Sosiaalisen median arkistointiin liittyy eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, joiden ratkaiseminen vaatii yhteistyötä monien eri toimijoiden kanssa. Myös teknologiset haasteet sekä arkistotieteelliset kysymykset esimerkiksi hankintapolitiikasta ja arvonmäärittämisestä asettavat tällä hetkellä omat rajoitteensa sosiaalisen median aineistojen arkistoinnille. Arkistointiin liittyviä vastuita pyritään Suomessa ratkaisemaan esimerkiksi yhteisellä hankintapolitiikalla sekä lainsäädännöllä. Toisaalta arkistoinstituutioiden rinnalle on muodostunut omaehtoisia käyttäjien muodostamia (digitaalisia) arkistoja, jotka kulttuuriperinnöllisten arvojen säilyttäjinä ovat tärkeässä asemassa virallisten instituutioiden rinnalla. Tällöin myös kulttuuriperinnön käsite tulee ymmärtää uudelleen pysyvästä vaalittavasta tuotteesta dynaamiseksi prosessiksi, jota muokkaavat samat ihmiset, jotka perinteen ovat luoneetkin.¹⁴⁰

Tämän käsityksen myötä palaan pohtimaan sitä, mikä tulisi arkistoida. Onko kaikki sosiaalisen median ilmiöt arkistoitava tai onko se edes mahdollista? Ehkäpä katoaminen ja unohtaminen eivät välttämättä ole ongelma. Kaikkea ei voida arkistoida ja jo nyt sellainen määrä kuin harvinaisuus tai uniikkisuus ei välttämättä ole peruste arkistoiselle. Esimerkiksi blogeja on jo niin paljon samankaltaisia, että niiden välillä on vaikea tehdä tämän kaltaista arvottamista. Sen sijaan esimerkiksi todistuksellisuus tai esteettisyys voivat olla arvoja, joiden perusteella voidaan päättää mitä arkistoidaan.¹⁴¹ Tämän seurauksena tulee pohtia yhä huolellisemmin sitä, kuka saa päättää, mitä säilytetään ja mitä ei. Mikä ilmiö on kulttuuriperinnettä ja arkistoisimisen arvoista? Tähän arvioimiseen tarvitaan mielestäni edelleen koulutettuja arkistoalan ammattilaisia, mutta näiden lisäksi tulisi huomioida myös omaehtoisten yhteisöarkistojen omaan kokemukseen perustuva asiantuntijuus.

---

¹⁴⁰ Heimo & Hänninen 2015.

¹⁴¹ Smith 2004.

Tutkielmani perusteella en esitä yhtä ratkaisua sosiaalisen median aineistojen arkistointiin vaan totean muutamia keinoja, joilla asiaa on jo pyritty ratkaisemaan ja joita tulisi viedä eteenpäin. Arkistoalan ammattilaisten tulee tarkastella omaa ammatti-identiteettiään ja asiantuntijuuttaan eri näkökulmista ja tehdä yhteistyötä yhä laajemmin eri toimijoiden kanssa. Arkistoinstituutioiden tulee pohtia omaa rooliaan Suomen arkistokentällä ja yhteistyön pohjalta luoda myös omia linjauksia toiminnastaan. Lainsäädäntötyöllä voidaan osaltaan turvata digitaalisten aineistojen säilyminen. Lopulta sosiaalisen median arkistointi on myös kansainvälinen kysymys, joten arkistoinstituutioiden kuin myös lainsäädännöllisten toimielinten tulee osallistua myös kansainväliseen keskusteluun. Edellä luettelemani teemat antavat jokainen aiheita myös jatkotutkimukselle.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Alaston kirjailija! -blogi. <<https://kirjailijoidensalaseura.wordpress.com/>>.

Kuva1: Kuvakaappaus blogista 17.10.2016.

Kuva2: Kuvakaappaus blogista 17.10.2016.

Kuva3: Kuvakaappaus blogista 17.10.2016.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Svenska Litteratursällskapet i Finland 2015. *Kysely kirjailijoiden sähköisistä aineistoista*. Valmisteluaineisto. Tekijän hallussa.

Digitaaliset aineistot

Asiakirjahallinnan sanasto Arkistowiki. <http://wiki.narc.fi/arkistowiki/index.php/Luokka:Asia-kirjahallinnan_sanasto>. 7.10.2015.

Avoin tiede ja tutkimus -hanke. <<http://avointiede.fi/>>. 26.5.2017.

Fält, Katja 2016a. *Sosiaalisen median aineistojen arkistoinnin ja jatkokäytön haasteita*. – Esi-
telmä Arkistoyhdistyksen syysseminaarissa *Arkistot ja sosiaalinen media* 4.11.2016.
<<https://www.youtube.com/watch?v=cyByDD1yIMo&list=PLqZiFq-U56GP3ub0JsWCVOy-qDaC4a8Yu9&index=4>>. 13.5.2017.

Internet Archive. <<http://www.archive.org>>. 13.10.2015.

Kansalliskirjaston keräyssuunnitelma. <<http://www.kansalliskirjasto.fi/julkaisuala/vapaakappaleet/kerayssuunnitelma.html>>. 30.9.2015.

KDK tarjoaa pitkäaikaissäilytyspalvelua. <<http://www.kdk.fi/index.php/fi/pitkaaikaissailytys>>. 25.4.2017.

Kirjallisuusarkiston hankintaohjelma 16.11.2009. <<http://www.finlit.fi/fi/arkisto-ja-kirjastopalvelut/hankinta-ja-kokoelmapolitiikka#.WRNbz8YIFrQ>>. 10.5.2017.

Kuka markkinoi kirjaasi? <<http://www.suomentietokirjailijat.fi/edunvalvonta/kova-laki/kuka-markkinoi-kirjaasi/>>. 13.6.2016.

Muistikko. <<http://muistikko.finlit.fi/>>. 1.6.2017.

Näkökulmia arkistosta -blogi. <<http://nakokulmiaarkistosta.blogspot.fi/>>. 25.4.2017.

Organisaatio. <<http://www.finlit.fi/fi/suomalaisen-kirjallisuuden-seura/organisaatio#.WSclMYIFrQ>>. 25.5.2017.

Puhuva kirjailija – kertova arkisto -hanke. <<http://www.finlit.fi/fi/arkisto-ja-kirjastopalvelut/hankinta-ja-kokoelmapolitiikka/kokoelmahankkeet/puhuva-kirjailija#.VfG3q5cqdzk>>. 22.4.2015.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta. <<http://www.finlit.fi/fi/suomalaisen-kirjallisuuden-seura>>. 25.5.2017.

Suomen kirjailijaliiton lista kirjailijablogeista. <<https://kirjailijaliitto-fi.directo.fi/?E28774N=20&x28774=Select/List>>. 1.11.2015.

Suomi24 aineisto. <<http://blogs.helsinki.fi/citizenmindscapes/suomi24-aineisto/>>. 26.5.2017.

Svenska Litteratursällskapet i Finland r.f. <<http://www.sls.fi/fi>>. 25.5.2017.

Tietoarkistoblogi. <<http://tietoarkistoblogi.blogspot.fi/>>. 6.6.2016.

Tietoa KDK-hankkeesta. <<http://www.kdk.fi/fi/tietoa-hankkeesta>>. 25.4.2017.

Update on the Twitter Archive at the Library of Congress. <<http://blogs.loc.gov/loc/2013/01/update-on-the-twitter-archive-at-the-library-of-congress/>>. 2.11.2015.

Vainonen, Jyrki & Oinonen, Suvi 2016. *Kirjailijaliitto vastaa kritiikkiin – liiton jäsenen on kirjoitettava suomeksi*. Helsingin Sanomat 23.2.2016. <<http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002887546.html>>. 31.5.2017.

Valtionhallinnon asiakirjojen seulonta ja hävittäminen 2010. <<http://www.arkisto.fi/fi/valtioon-hallinnon-asiakirjojen-seulonta>>. 27.9.2015.

Web Archiving. Library of Congress. <<http://www.loc.gov/webarchiving/>>. 13.10.2015.

Wordpress.com <<https://fi.wordpress.com/about/>>. 14.6.2016.

Sähköpostit

Leinonen, Anne. Alaston kirjailija! -blogista opinnäytetyön aineistoa. Sähköpostiviesti tekijälle 21.10.2015. Tekijän hallussa.

Leinonen, Anne. Alaston kirjailija! -blogista opinnäytetyön aineistoa. Sähköpostiviesti tekijälle 22.10.2015. Tekijän hallussa.

Säädökset

Arkistolaki (831/1994)

Laki Kansallisarkistosta (1145/2016).

Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007).

Laki yksityisten arkistojen valtionavusta (1006/2006).

Yleinen tietosuoja-asetus (2016/679).

Kirjallisuus

Benkler, Yochai 2006. *The wealth of networks: how social production transforms markets and freedom*. New Have: Yale University Press.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas 2000. *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Helsinki: Gaudeamus.

Beyl, Joke 2013. Blogging writers: (De)Mystification of authority? – Runnel, Pille, Pruulmann-Vengerfeldt, Pille, Viires, Piret (eds.), *Digital Turn: User's Practices and Cultural Transformations*. 133-146. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Blank, Trevor J. 2009. Toward a Conceptual Framework for the Study of Folklore and the Internet. – Blank, Trevor J. (ed.), *Folklore and the Internet. Vernacular Expression in a Digital World*. Utah: Utah State University Press. 1-20.

Blouin Jr., Francis X. & Rosenberg, William G. 2011. *Processing the past. Contesting authority in history and the archives*. Oxford: Oxford University Press.

Boles, Frank 2005. *Selecting & Appraising. Archives & Manuscripts*. Chicago: Society of American Archivists.

Bruns, Axel 2008. *Blogs, Wikipedia, Second Life and beyond: from production to produsage*. New York: Peter Lang.

Cook, Terry 2013. Evidence, memory, identity, and community: four shifting archival paradigms. – *Archival Science* 13 (2-3). 95-120. <doi: 10.1007/s10502-012-9180-7>.

van Dijck, José 2007. *Mediated memories in the digital age*. Stanford: Stanford University Press.

Eerikäinen, Nina 2014. Pöhinät purkkiin: sähköiset viestit arkistoinnin kohteina. – *Akti. Arkistolaitoksen asiakaslehti* 3/2014: 6–8.

Elo, Kimmo 2016. Digitaalisen historian tutkimuksen kenttää louhimassa. – Elo, Kimmo (toim.), *Digitaalinen humanismi ja historiatieteet*. Turku: Turun historiallinen yhdistys. 11-35.

Flinn, Andrew 2010. Independent Community Archives and Community-Generated Content. 'Writing, Saving and Sharing our Histories'. – *Convergence* 16 (1). 39-51. DOI: 10.1177/1354856509347707.

Fält, Katja 2016b. Tutkijoiden digitaaliset tutkimusaineistot ja datan avoin jakaminen digitaalisen humanismin kontekstissa. – Elo, Kimmo (toim.), *Digitaalinen humanismi ja historiatieteet*. Turku: Turun historiallinen yhdistys. 39-75.

Hatakka, Mari 2011. Nainen, mies, rakkaus, seksi: Heterosuhteen kulku, kulttuurinen malli ja sitä selittävät diskurssit kahden omaelämäkerta-aineiston valossa. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Haverinen, Anna & Suominen, Jaakko 2015. Koodaamisen ja kirjoittamisen vuoropuhelu - mitä on digitaalinen humanistinen tutkimus. – *Ennen & Nyt* 19.2.2015. <<http://www.ennenja-nyt.net/2015/02/koodaamisen-ja-kirjoittamisen-vuoropuhelu-mita-on-digitaalinen-humanistinen-tutkimus/>>.

Heimo, Anne 2011. Saatteeksi: Folkloristit ja internet – Aave koneessa? – *Elore* 1/2011. <http://www.elore.fi/arkisto/1_11/saate_heimo.pdf>.

Heimo, Anne 2015. Everyday practices of memorialization and spontaneous archives. – Heimo, Anne & Hänninen, Kirsi 2015. Participatory, community and spontaneous archives and digitally born cultural heritage. – *Folklore Fellows' Network*. No. 47. 4-11.

Heimo, Anne & Hänninen, Kirsi 2015. Participatory, community and spontaneous archives and digitally born cultural heritage. – *Folklore Fellows' Network*. No. 47. 4-11.

Henttonen, Pekka 2015. Johdatus asiakirjahallinnan tutkimukseen. Helsinki: Avain.

Hynninen, Anna 2017. Minä, lotta, vaimo, äiti. Kerronnan variaatio ja toimijuus aktiivikertojan muistelukerronnassa. Turku: Turun yliopisto.

Hynninen, Anna 2011. Elämää kerroksittain. Arkistokirjoittajan kontekstualisointi. – Lakomäki, Sami, Latvala, Pauliina & Laurén, Kirsi (toim.), *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuun aineistoihin*. 259-295. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hägg, Samuli 2010. Narratologisten käsitteiden soveltaminen kulttuurintutkimuksessa. – Pöytä, Jyrki & Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim.), *Vaeltavat metodit*. 117-137. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Kallela, Jari 2016. SAPA Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilytyksen palvelukonaisuus. Valtiovarainministeriön julkaisu 26/2016.

Kaplan, Andreas & Haenlein, Michael 2010. Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. – *Business Horizons* 53(1). 59–68.

Koski, Kaarina 2007a. Katsaus: Mikä kertomus on? Tieteidenvälisyyden haasteita ”kertomusten” tarkastelussa. – *Elore* 1/2007. <http://www.elore.fi/arkisto/1_07/kos_c_1_07.pdf>.

Koski, Kaarina 2007b. Narratiivisuus uskomusperinteessä. – *Elore* 1/2007. <http://www.elore.fi/arkisto/1_07/kos1_07.pdf>.

Kuula, Arja 2015. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne 2013. Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. – Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. 193–215. Tampere: Vastapaino.

Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu 2013. Tutkimusotteita verkosta. – Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. 9–33. Tampere: Vastapaino.

Lehtonen, Mikko 1996. *Merkitysten maailma*. Tampere: Vastapaino.

Lejeune, Philippe 2000. *Omaelämäkertaa määrittelemässä*. – Linko, Maaria, Saresma, Tuija & Vainikkala, Erkki (toim.), *Otteita kulttuurista. Kirjoituksia nykyajasta, tutkimuksesta ja elämäkerrallisuudesta*. 345-361. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Lessig, Lawrence 2001. The Internet Under Siege. *Foreign Policy*. Nov/Dec 2001 (127). <<http://foreignpolicy.com/2009/11/16/the-internet-under-siege/>>. 1.11.2015.
- Lybeck, Jari et al 2006. Arkistot yhteiskunnan toimiva muisti. Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen oppikirja. Helsinki: Arkistolaitos.
- Monks-Leeson, Emily 2011. Archives on the internet: Representing contexts and provenance from repository to website. *The American Archivist* 74. 38-57.
- Nirhamo, Anna-Maija & Kaihovaara, Pirjo 1987. Kansan arkiston henkilöarkistot. – Saarinen, Leena (toim.), *Työväentutkimus vuosikirja* 1987:2. <<http://hdl.handle.net/10138/155100>>. 10.9.2015.
- Nylén, Antti 2014. Ketä kiinnostaa? *Keskisuomalainen* 26.10.2014. <<http://www.ksml.fi/mielifide/kolumnit/keta-kiinnostaa/1920027>>. 13.10.2015.
- O'Reilly, Tim 2005. *What is Web 2.0? Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software*. <<http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html?page=1>>. 8.5.2017.
- O'Sullivan, Catherine 2005. Diaries, On-line Diaries, and the Future Loss to Archives; or, Blogs and the Blogging Bloggers Who Blog Them. – *The American Archivist* Vol. 68 (Spring/Summer 2005). 53–73.
- Pearce-Moses, Richard 2005. *A Glossary of Archival and Records Terminology*. Chicago: The Society of American Archivists. <<http://www2.archivists.org/glossary>>. 12.5.2017.
- Pennock, Maureen 2013. *Web-Archiving. DPC Technology Watch Report 13-01 March 2013*. Digital Preservation Coalition. <DOI: <http://dx.doi.org/10.7207/twr13-01>>. 13.5.2017.
- Pink, Sarah, Horst, Heather, Postill, John, Hjorth, Larissa, Lewis, Tania & Tacchi, Jo 2016. *Digital ethnography: Principles and practice*. Lontoo: Sage.
- Pruulmann-Vengerfeldt, Pille, Runnel, Pille, Laak, Marin, Viires, Piret 2013. The Challenge of the Digital Turn. – Runnel, Pille, Pruulmann-Vengerfeldt, Pille, Viires, Piret (eds.), *Digital Turn: User's Practices and Cultural Transformations*. 7-12. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Puri, Anjali 2007. The web of insights. The art and practice of webnography. – *International Journal of Market Research* 49(3). 387-408.
- Pöysä, Jyrki 2010. Lähiluku vaeltavana käsitteenä ja tieteidenvälisenä metodina. – Pöysä, Jyrki & Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim.), *Vaeltavat metodit*. 331-360. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Rosenberg, Åsa 2010. Virtual World Research Ethics and the Private/Public Distinction. – *International Journal of Research Ethics* 3:1, 2010. 23-37. <http://ijire.net/issue_3.1/3_rosenberg.pdf>.
- Rosenzweig, Roy 2003. Scarcity or Abundance? Preserving the Past in a Digital Era. – *American Historical Review* 108:3. 735-762.
- Smith, Abby 2004. Preservation. – Schreibman, Susan, Siemens, Ray, Unsworth, John (eds.), *A Companion to Digital Humanities*. Oxford: Blackwell.

Smith, Sidonie & Watson, Julia 2001. *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Theimer, Kate 2012. *Participatory Archives: Something Old, Something New*. – Mac Keynote. <<http://www.slideshare.net/ktheimer/theimer-participatory-archives-mac-keynote>>. 11.10.2015.

Theimer, Kate 2014. A Distinction Worth Exploring: “Archives” and “Digital Historical Representations”. – *Journal of Digital Humanities* 3(2). <<http://journalofdigitalhumanities.org/3-2/a-distinction-worth-exploring-archives-and-digital-historical-representations/>>. 30.5.2017.

Thomson, Sara Day 2016. *Preserving social media. DPC Technology Watch Report 16-01 February 2016*. Digital Preservation Coalition. <DOI: <http://dx.doi.org/10.7207/twr16-01>>. 13.5.2017.

Turtiainen, Riikka 2012. Nopeammin, laajemmalle, monipuolisemmin. Digitalisoituminen mediaurheilun seuraamisen muutoksessa. Turku: Turun yliopisto.

Turtiainen, Riikka & Östman, Sari 2013. Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. – Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. 49–67. Tampere: Vastapaino.

Uotila, Pekka 2014. Kenen kuuluu arkistoida henkilön sähköiset arkistot. – *Faili* 2/2014. 4-6.

Valtonen, Marjo Rita 2015. Monitahoinen tehtäväkenttä. – Henttonen, Pekka, *Johdatus asiakirjahallinnan tutkimukseen*. 93-126. Helsinki: Avain.

Weller, Toni 2013. Introduction. History in the digital age. – Weller, Toni (ed.), *History in the digital age*. New York: Routledge. 1-19.

Viires, Piret & Sarapik, Virve 2013. Solitude in Cyberspace. – Runnel, Pille, Pruulmann-Vengerfeldt, Pille, Viires, Piret (eds.), *Digital Turn: User's Practices and Cultural Transformations*. 237-249. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Vilkko, Anni 1997. *Omaelämäkerta kohtaamispaikkana. Naisen elämän kerronta ja luenta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Wilson, Shaun 2009. Remixing Memory in Digital Media. – Garde-Hansen, Joanne & Hoskins, Andrew & Reading Anna (eds.), *Save as... Digital Memories*. 184–197. London: Palgrave Macmillan.

Yksityisarkistolakityöryhmän muistio. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:4. 2015. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Östman, Sari 2008. Elämäjulkaiseminen – omaelämäkerrallisten traditioiden kuopus. – *Elore* 2/2008. <http://www.elore.fi/arkisto/2_08/ost2_08.pdf>.

Östman, Sari 2015. ”Millasen päivityksen tästä sais?” *Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 119. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Östman, Sari & Turtiainen, Riikka 2016. From Research Ethics to Researching Ethics in an Online Specific Context. – *Media and Communication* 4(4)/2016. 66-74.